

Revolverek.

A t. cz. vidékiek és utazók személy-biztosítására ajánlhatom legjobb rendszer szerinti és jól kipróbált revolvereimet, melyekkel egy perc alatt 6 erős és biztos lövés tehető; ugyanannyi idő alatt pedig újra megtölthetők. Ily revolverek az önvédelemre minden eddig feltalált fegyverek közt legbiztosabbak.

Legnagyobb választékban nálam, következő árak mellett kaphatók u. m.

1 Revolver 6 lövéssel 7 milliméternyi	17 ftól 25 fíg.
1 " ismét nagyobb 6 lövéssel 9 milliméternyi	20 " 35 "
1 " ismét még nagyobb 6 lövéssel 12 milliméternyi	22 " 40 "
1 kisebbserű zsebrevolver (Faust-Revolver), mely zsebben kényelmesen hordható	10 " 20 "

Ezenkívül minden hozzátartozó tok és töltésekkel is szolgálhatunk.

Nem tetszés esetében a fegyver 14 nap alatt kieserlítettik.

Unschuld Ede,

fegyverkereskedő és kereskedő Pest, váci-utca „a levélhez."

Videkről megrendelések a leggyorsabban utánvét mellett eszközölhetnek.

Nyári idény 1869.

Homburgi fürdő

M. Frankfurt mellett.

A **homburgi források gyógyereje** mindazon betegségekben érvényesíti nagyszerű hatását, melyek a gyomor és altest háborgatott működéséből képződnek, a szervekre jótékony ingert gyakorolnak s a megrongált csirkulációt tevékenyen teszik, s az emésztő képességet rendezik; mirigy s altesti idült bajokban különösen a **máj és lép, sárgaság s közsvényre** nézve csodaszzerű hatást gyakorolnak, s olynemű betegségekben is, melyek az idegrendszer túlfeszített izgatagságából származnak, a homburgi ásványvizek használata feletté nagy hatással bírnak.

A **fürdőházban** nemcsak egyszerű édesfürdők, hanem orosz-gőzfürdők, valamint sós- és tífenyű-fürdők, anyalúd, kórpa, kén- és fürdő-száppan hozzáadásával vagy a nélkül — szolgáltatnak.

Idült bőrbajok ellen, néhány év óta kitűnő eredménnyel szappannal vegyített ásványkátrány-fürdők is alkalmaztatnak.

A már évek hosszúsorán át fenálló hidegvíz-gyógyintézet, (a pünkösdi kútnál) a t. cz. közönség számára úgy mint ezelőtt, úgy most is nyitva áll. Ezenkívül oly beteg, kik a hidegvíz gyógyimódot rendszeresen használni akarják, azok dr. Hitzel ural, ki kizárólag a hidegvíz-gyógyintézet vezetésével van megbízva, — mint az intézetben, mint saját lakásán naponként értekezhetnek.

Savó, a svájci Alpensekben-ből, (Appenzell kantonban) kecsketejéből kettős elválasztás által készítették, s reggel a forrásoknál a szükségletekhez képest vagy magában, vagy vegyítve különönmű ásványvizekkel — szolgáltatnak.

A **nagyszerű társalgási ház,** egész éven át nyitva áll; magában foglal pompásan díszített helyiségeket, ezek közt egy nagyszerű bál- s hangverseny-terem, egy étkező- s kitűnő szellőztetű billiárd-terem, több izletesen díszített játszó-terem, kávé és dohányzó szoba.

A **nagyszerű olvasó-kabinét** a t. cz. közönség számára minden díj nélkül folyvást nyitva áll, ellátva: a legolvasottabb német, francia, angol, orosz, lengyel és holland politikai és szépirodalmi lapokkal, a pompás étterem, melyben étlap szerint lehet étkezni, a gyönyörű szép aszfalt erkélyére vezet; a konyha a hírnöves Chevet-re van bízva Párisból. A gyógy-zenekar, mely 40 kitűnő tagot számlál, naponként háromszor u. m. reggel a forrásoknál, délután a kert zene-pavilonában s este a bálteremben játszik.

Augusztus 7-től szeptember végeig az idő, ismét a kedvelt olasz opera által fog betölteni a hírneves Orsini karmester vezetésével, melyre az ünnepelt primadonna **Patti Adeline** van ujjolag megnyerve, hasonlóképp **Nicolini, Agnesi, Verger** stb. kitűnő énekesek.

A t. cz. közönség mindezekon kívül, egy, itt még soha nem létezett mulatsággal fog megelégedni; — ugyanis a párisi palais-royal színház, szükségére vált javítások miatt rögtön bezárván, s színház tagjai egyidőre szabadságot tartottak, mi közben a gyógyintézet igazgatása nem mulasztá el e kitűnő és 38 személyből álló társaságot megnyerni és 10 előadásra — mely július 3-tól augusztus 3-ig tart — szerződött. E művészek előadásai, mint tudva van, igen szeszélyesek s kedélyesek, s mit sem főgnak mulasztani, hogy a t. cz. közönség tetszésnyilvánításait, kiérdemeljék.

A **homburgi fürdő,** a rajna és bajor-osztrák vasúthálózat bevégzett építésével, Európa kellő közepén fekszik. Bécsből 24, Berlinből 15, Párisból 16, Londonból 24, Brüsselt és Amsterdamból 12 óra alatt érünk oda, (közvetlen vasúti összeköttetés levén Homburgik). Frankfurt és Homburg közt naponként 18 vonat tartja fenn (ido s oda) a közlekedést, — utolsó menet 11 órakor — s a vendégeket fél óra alatt szállítja, mely által alkalom nyújtatik Frankfurt nevezetességeit, színház, hangverseny s más egyéb esti mulatságokat meglátogatni.

Valódi Pagliano syrup.

Polytonos panaszok, s hamisított syrupok megvizsgálás végett hozzám intézése, — hogy vajon azok folyadékos tartalma az általam készítettékkel *azonosok-e*, indította érem magamat ezennek kinyilatkoztatni, hogy vevőim vannak Ausztria s Magyarországban, kik ugyan általam láttaknak el a *vértiszító syrup*val, de hogy nem *hamisítottak-e* azt maguk is meg mert az utazásoknak oltosdók — az ellen vitatkozni nem akartok, s minthogy ismert ezégek ellen is felküzdenek előttem panaszok s továbbá hogy syrupom iránt fogatlan eladók által a birodalom meg ne ingattassék, kinyilatkoztatom, s fájdalom! ismét dolgot előttem, hogy olasz ágensek, mint *Benvenuti E., Steiner* egykori titkokaim, nevem alatt megrendeléseket fogtak el, s bizonyonyosait hamisítottakkal látják el! melyek az én üvegcsimel ugyan hasonlóak, de melyek a testnek s egészségnek felelté ártalmasak. E tekintetben, s a t. cz. közönség megnyugtására, az általam készített valódi Pagliano syrup egyedül forrástörőst Giergl István kir. szab. kártya-gyárost egész lelkiismerettel ajánlom s mutatom be, (lakása „Deák Ferencz" utca 6. sz. Pesten.) hol a szenvedő emberiség számára üvegcséje 1 ft. 40 kr. folyton kapható.

Pagliano Hyeron.

tanár Florenzenben.

559 (2-5)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Titkos

betegségeket

még makacs és idült bajokat is úgy kórodában, mint magán gyakorlat folytán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlólatnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7—9-ig, délután 1—4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszerek is megküldetnek.

501 (10-12)

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, lovaslót és nyeregszerszámokat lotárokkal együtt, arany, ezüst és drágakövekkel kirakva; továbbá gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, ásványokat vesz és eszél a legmagasb áron.

Régiségek és természetiek irodája,

Pesten, Dorottya-utca s Lloyd épületben, 14. sz. a.,

hol egy nagy választéku raktár mindekmű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötők, arany, ezüst és drágakövekkel kirakva; továbbá gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, ásványokat vesz és eszél a legmagasb áron.

560 (1-4)

Árverési hirdetmény.

Folyó évi július hó 15-én délelőtti 9 órakor alóli tisztség irodájában megtartandó harmadik árverésen Zempléni megye Kis-Tokaj helységében „Molnár lak" elnevezés alatt ismert kőből és vályogból szilárdan épült, zsinoly tetőzetű, két tágas szobát, egy konyhát és négy marhára való istállót tartalmazó tökéletesen lakható karban lévő ház, 1426 négyszög ölnyi legjobb minőségű beltelekkel, örök áron fog eladatni. — 10% bánatpénzzel ellátott bélyeggyes írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéseig szinte elfogadhatók. Az adás-vevési feltételek a tiszti irodában megtekinthetők. 561 (1-3)

Kelt Tokajban, 1869. jun. hó 28.

M. k. uradalmi tisztartóság.

Haszonbéri hirdetmény.

A karczagi reformált egyháznak Karczag város határában fekvő, két darabban összesen 138 catastralis holdat, s 901 □ ölelő szántóföldbirtoka f. évi október 1-jétől számított 8 évre e folyó évi július 18-án és esetleg folyó év aug. 8-án mindkét ízben reggeli 9 órakor a városkésznél tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe kiadani szándékoztatván, erről a bérlési szándékok oly kijelentéssel értesítetnek, hogy az 560 fnyi kiadást 10% jával magukat ellátva jelenjenek meg.

Egyébíránt zárt-haszonbérleti ajánlatok is elfogadhatók s a feltételek az egyházközségi hivatalnál előre is megtekinthetők. Kelt Karczagon, 1869. június 21-én tartott egyháztanácsi ülésből. 562 (1-3)

Előfizetési felhívás

Egészségi Tanácsadó

1869-iki második félévi folyamára.

Ára július—decemberre 2 ft. — Egész évre 1869 elejétől kezdve 3 forintért szolgálunk.

Nyolcz előfizetőt gyűjtőnek tiszteletpéldánnyal kedveskedünk; tiznél többet gyűjtőnek felül egy díszkötéses múlt évfolyami példánnyal, a legtöbbet gyűjtőnek mind a négy évfolyami példányokkal tisztelekünk.

Pest, Sebestyén-tér 4-ik szám alatt.

553 (5-6)

28-ik szám.

Tizenhatodik évfolyam.

Pest, július 11-én 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyzet használt petít sor vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígatás után 30 krajczár.

Honvéd törzstisztek.

Honvédelmünk szervezése, lassan ugyan, de halad. Különbözőleg természetesen az 1848-ki szervezkedéstől, midőn a fenyegető veszély sürgetése s nyomása alatt, s a körülmények által szított lelkesedéstől hajtva, gyorsan alakultak egymásután a zászlóaljok, s alig felszerelve egyenesen csatába vitettek. Most kül- s belháboru fenyegető veszélye, közelben legalább, nem mutatkozik, de lehetősége s vele a honvédelemre való készültség szükségé mindig megvan. Kormányunk annál fogva súlyos mulasztást követne el, ha a hadsereg kiegészítő részét, s reméljük: egy

leendő magyar hadsereg magvát képező honvédség szervezésén siettetés és elhamarkodás nélkül, de folytonosan nem munkálkodnék.

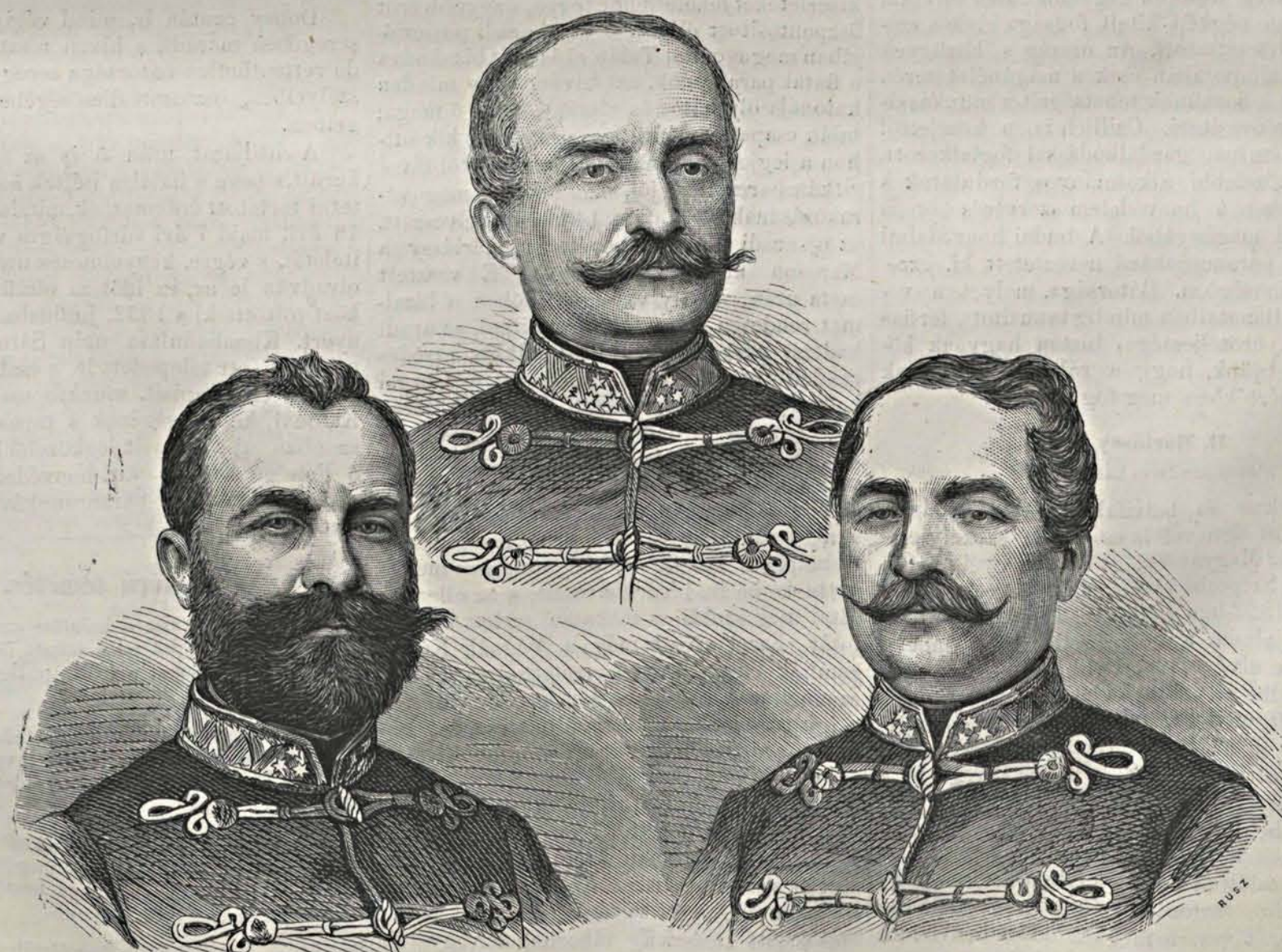
Más alkalommal szólottunk a honvédek katonai tanfolyamáról, s bemutattuk azon jeleink egyikét, kik az egyetem mellett föllállított katonai tanfolyamban leendő honvédek katonai kiképzésén működnek. Politikai testvérünkben a honvédtoborzások, a keretek föllállítása stb. körül történt s történő mozzanatokról értesültek olvasóink. Most a törvényben meghatározott honvéd-kerüle-

tek parancsnokaival ohajtjuk megismertetni olvasóinkat, s jelenleg közülök háromnak arczképét s élettrajzi vázlatát mutatjuk be. Mind hárman az 1848-ik évi függetlenségi harc bajnokai s nemcsak új, hanem régi honvédek egyszersmind.

I. Czillich Ede,

m. kir. honvéd-ezredes és budai kerületi parancsnok.

Czillich Ede Budán, 1813-ban született s ugyanott végezte iskolai tanulmányait is; de már 15 éves korában, katonai pályára szánván magát, a 60. számú gyalogezredbe,

MÁRIÁSSY JÁNOS.

Honvéd törzstisztek.
CZILICH EDE.

DOBAY JÓZSEF.

mely akkor Bécsben feküdt, mint kadet lépett be. Béke idején az előléptetés nem nagy, s kivált akkor még magyar emberre nézve nagyon is nehéz volt; ez oka, hogy az 1848-ki év. 20 évi szolgálat után, csak mint századost találta a hg. Wasa nevet viselő ezredben.

A Bácskában kiűtött szerb lázadás gyors intézkedést kívánván, az elnyomására rendelt csapatok közt volt Czillich zászlóalja is; s így századosunk mindjárt a harc kezdetén tevékeny részt vett a Turia és Földvár alatti csatákban. Innen a Bánátba rendeltetett, Kiss Ernő hadtestébe s annak minden harczait vitézül végig harcolta. Több ízben kitüntették vitézsége gyors előmentét eredményezte; s midőn a bánáti hadtest Damjanics és Nagy Sándor vezérlete alatt a tiszai táborba indult, Czillich már mint őrnagy ment oda, és pedig épen előbbi zászlóaljának őrnagya, melylyel a rácok ellen indult volt; a szolnoki dicső csatában pedig, hős zászlóalja élén már mint dandárparancsnok működött. A tápió bieksői esata után érdemrendet s alezredestséget nyert, és két nap múlva mint osztályparancsnok vezényelt az isaszegi szintén győzelmes ütközetben; s a váci méges fénysébb győzelem kivívásában még tetemes részre volt, de veszélyeiben is, mert lovát is kilőtték alóla. Nagy-Sarlónál két óra hosszat védte hadosztályával a Garam-vonalt, Wohlgemuth összes ereje ellen. Ott volt a komáromi csatában, ott Buda ostrománál, ott a peredi s több véres harczban; mindenütt kitüntette bátorságát, eszélyességét, katonai képzettségét.

A Leiningen vezetése alatti III. hadtestbe osztván be, ezzel ő is Görgei főparancsnoksága alá került, s részt vett a július 11-ki komáromi, 17-ki váci, 23 ki zsolczi csatákban, s általában az egész visszavonulás minden fegyvertényében, — egészen Világosiig.

Aradra vitetvén, a hadi törvényszék által halálra ítéltetett. Ítélete azonban kegyelemben utján 18 évi vasban töltendő várfogságra lön változtatva. Későbbi kegyelmezések folytán, 1856-ban végkép kitelt fogsága ideje s szabadon bocsátatott. Az ország s közügyek akkori állapotában csak a magánélet terén lehetett a hazafinak tehetségeit s munkásságát érvényesíteni. Czillich is, a közélettől visszavonulva, gazdálkodással foglalkozott, meg a közelebbi alkotmányos fordulatok s nevezetesen a honvédelem szervezése őt is kiszolgáltá magányából. A budai honvédelmi kerület parancsnokává nevezetett ki, ezre desi minőségben. Bátorsága, melyet a veszély pillanataiban mindig tanúsított, férfias jelleme, erőteljessége, bizton hagynak következtetnünk, hogy a rábizott feladatnak teljes mértékben meg fog felelni.

II. Máriássy János.

m. kir. honvéd-ezredes és kassai kerületi parancsnok.

Márkus- és batizfalvi *Máriássy* János, egy, mint előnevei is mutatják, székely eredetű, de Magyarország felső megyéibe, Gömör- és Szepesbe kiszármazott előkelő család sarja, 1822-ben született, Iglón. Tanulmányait, jelesen a bölcsészeti tanfolyamot is Egerben elvégezvén, 1840-ben a Wasa gyalogezredbe állt, mint kadet; ugy deli külseje s mivel modora, mint szellemi tehetségei folytán a m. kir. testőrségbe vétetvén föl, miután ott az öt évi tanfolyamot bevégezte, a 2. számú gyalogezredbe osztott be, s még azon évben (1847-ben) főhadnaggyá neveztetett ki.

Igy találta őt a forradalom kitörése. Az első köz tartozott, kik a nagy lelkesedéssel országszerte megkezdődött honvéd-toborzások, a cs. k. hadseregéből a magyar honvéd-zászló alá léptek át. A 2. honvéd-zászlóaljnál századossá nevezetett ki s mind-

járt a rácok ellen küldetett, kik akkor már fölemelték a lázadás zászlaját. Az ujoncz honvédsapátokat az ellenség csak fitymálta, s maga a kétszínű s árulóparancsnok, Bechtold altábornagy sem várt tőlük sokat. De a Máriássy-féle fiatal honvédtisztek csakhamar megmutatták, mit ér a magyar katona, ha hazájáért harcol annak ellenségeivel vagy párttűtő fiaival. Máriássy egy hónap alatt már őrnaggyá mozdítottatott elő s az önkéntes csapatok szervezésével bízott meg, egyszersmind a tisztántúli önkéntesek parancsnokául nevezetett ki.

E minőségben Aradra rendeltetvén, ott nagy feladat várt reá. A várat Berger cs. tábornok elzárta s nyíltan ellenszengült a m. kormánynak. A környéken a felbujtogatott románok ellenséges indulatot tápláltak. Miután Máriássy ez utóbbiakat erőlyes föllépésével megfékezte, a vár körülzárolására volt kénytelen szorítkozni, ostromágyui nem lévén. Október 21-én Uj-Aradot elfoglalta, 22-én a várból kitört sorkatonaságot visszavetette, s minden célszerű intézkedéseket megtett a vár zárlatára s a kedvezőbb körülmények közt megindítandó ostromra. Hirül vevén azonban, hogy a császáriak, a csak 1400 főből álló magyar őrség által tartott Lippát hatszoros erővel szállták meg, oda sietett. Bár a tért meg nem tarthatta, de keményen megüzelt az ellenséget, mely román felkelőkkel fedte magát, s a császáriaknak tetemes veszteséget okozva, maga kevés veszteséggel vonult vissza.

Néhány ostromágyut s segélycsapatokat, jelesen lengyeleket és székelyeket kapván Máriássy, decz. elején lövetni kezdte a várat s a rohamra is előkészületeket tett. Az első éjjeli roham, a kezébe jutott tervrajzok hiányossága miatt nem sikerülhetett, sőt a csöndesen szándékolt visszavonulás is elárultván, csapatai súlyos veszteséget is szenvedtek. Az ellenség ezzel nem elégedve meg, hogy Máriássy a további ostromkísérleteket lehetetlenné tegye, nagyobb erő összpontosított ellene, s őt új-aradi pozíciójában megnyomta. Talán el is volt bizakodva a fiatal parancsnok, azt híven, hogy minden katonája oly bátor és elszánt, mint ő maga; talán csapatai s kivált a székelyek, kik ott-hon a legjobb katonák, de tüzhelyektől távol ritkán harcolnak jól, nem feleltek meg várakozásának, — a decz. 14-ki esata elveszett, az új-aradi pozíció bevételét, Máriássy a Maroson át visszanyomott. E vesztett esata után, mi ily válságos időben a bizalmat rendszeren meg szokta rendíteni, az aradi hadtest parancsnokául Gál Miklós ezredes rendeltetvén helyébe, Máriássy a Görgei hadtestéhez vezényeltetett. Tokajba küldték mindjárt s egy hadosztályt adtak parancsa alá, melynek élén a kápolnai csatában részt vett, s mindkét nap kitűnő szolgálatokat tett, az ellenség zömének feltartóztatásában első, s a hátráló magyar sereg földözésében másodnap. E hadosztálylyal rohanta meg s vette is be Budavár falrészait, s az ellenség által még azután is makacsul védett kir. palotát. Ezzel vivott még a Vágnál, Komáromnál, Vácznál, ezzel mentette meg Debreczennél az I. hadtestet a meg-emmisüléstől. S így tisztesen kiköszörülte a csorbát, mit katonai hírnevén az aradi szerencsétlenség ejtett.

A fegyverletétel után Aradon 18 évi várfogságra ítéltetett. 7 évet Olmützben ki is töltött s 1856-ban kapott megkegyelmezést és szabadult haza. Ez időtől fogva saját birtokán élt, nőül vevén a vértanui halált szenvedett Dessewffy tábornok özvegyét, a családi életnek s gazdálkodásnak szentelve napjait. 1861-ben mint képviselő a határozati párt soraiban foglalt helyet.

Azóta ismét a magánéletbe visszavonulva töltte napjait egész a jelen évig, midőn a honvédelemhez kassai kerületi parancsnokul hivattott fel. Hiszszük, hogy e minőségében is kitűnő szolgálatokat fog tehetni hazájának, kivált ha isten harczot parancsol, mert Máriássy katonai föjlemvonása a rettenthetlen személyes bátorság, a vakmerőséggel határos vitézség.

III. Dobay József.

m. kir. honvéd-ezredes és pozsonyi kerületi parancsnok.

Dobay József, régi nemes család ivadéka, mely nemzedékeken át a katonai pályán tün-teték ki magát. Erdélyben, Ivánfalván született, 1820-ban, ápril 16-kán. Atyja, Dobay Károly, cs. k. katonatiszt volt s 1848-ban a 2-dik székely gyalogezred ezredese, S. Szent-györgyön. Zsenge gyermekkorától fogva katonai pályára szánva, kezdetől katonai nevelést nyert, s 11 éves korában a bécsúj helyi katonai akademiába lépett, honnan hét évi kiképzetése után, a 18 éves ifju mint alhadnagy lépett ki, s a 2-dik székely gyalog ezredhez osztott be, hol már akkor atyja is szolgált.

1848-ban, ezredével s annak többi tiszteivel együtt ő is természetesen a mozgalomhoz csatlakozván, már az év végén mint őrnagy vette át, az alezredesté előléptetett Tóth Ágostontól a 31-dik zászlóalj parancsnokságát. E zászlóaljlyal s két ágyúval tartóztatva fel a dicső, bár szerencsétlen vizaknai csatában az összes ellenséget, míg Bem ágyuit a meredeken Szerdahely felől elvihette s csekély serege bátorságban elvonulhatott. Dobay e hőstette s általában bátor és eszélyes magatartása Bem egyik kedvenczétette. Hasonló hősiéget tün-tetett ki egész zászlóaljával, s különösen annak 4-dik századával a piskii hidnál is, mert e százada volt az, mely egymaga tartotta jó ideig a hidat s üzte fölöráig a hidon túl az osztrák sereget.

Dobay ezután is, mind végig Bem hadseregében maradt, s híven részt vett a kis, de rettenthetlen bátorságu sereg minden veszélyeiben, osztozott dicsőségében s vereségeiben.

A hadjárat után ő is az aradi várba került, s neve a halálra ítélt sorába fölvetni tartott érdemesnek, mindazáltal előbb 18 évi, majd 7 évi várfogságra változtatták ítéletét, s végre, kegyelmezés után, 2 1/2 évre olvadván le az, ez időt az olmtűzi váralkal közt töltötte ki s 1852. juniusban amnestiát nyert. Kiszabadulása után Sárosmegyében nősülvén, ott telepedett le, s családi boldogságban élte napjait, munkás magánéletben. Kocsin utaztak el nagy kísérettel s élelmiszerekkel bőven ellátva. Fejeiken fityolkendőt viseltek, hogy az ut kellemetlenségeit némileg enyhítsék. Három napig utaztak már, éjjel és nappal heverve a kocsi-kon s legkisebbet sem ügyelve a gyorsan muló időre.

Szomorú temetés.

Gazdag koporsót visz a halottas szekér, A pompával a gyász mily szépen összefér! Szomorú egy pompa, a gyász pedig hideg, Nézzetek, ha nem hiszitek.

Bársonyos koporsó, ezüstös szemfedő, Aranyszöges írás, tündöklő fényt vető, A négy ló gyászleple majd a földet éri, — S szerető szív nem kíséri.

Lassan megy a szekér az utcákon végig, Látják az emberek, s ki halt meg? nem kérdik, Ott a név, s ez mintha maga beszélne el: Kevesebb van egy fővénnyel.

Fősvény, zsugori volt világ-életében, Pénzén ült, mint lidérc a gyermekesében, Mint utolsó holdat tűrt éhséget, fagyot, S tolvajoktól nem alhatott.

Pedig önmagának tolvaja ő volt csak: Mig ujjai kincset kincsekre halmoztak, — Meglopta életét, szívtelen tépve szét Boldogságát és örömet.

A futóhomokhoz lön hasonló lelke. Örökös szomjában gyötörödvé, epedve; Bár hullt a pénz-eső, — nem hajtott ki nála A jótett egy virágszála!

Nem szeretett senkit, gyűlölvén mindenkit, Irgalmat nem ismert, az Istenben nem hitt; Nem volt felesége, gyermeke, barátja, Se' kutyája, se' macskája.

Igy élt sok esztendő ridéken, hidegen, Önmaga előtt is lévén csak idegen, S midőn garmadává nőtt fel kincses halma: Ott találták rajta — halva...

S jöttek a feledett szegény atyafiak Tiszteletet adni a holt zsugorinak; E pazarlást látván — ha nem lenne halva, — Tudom, hogy most szörnyen halna.

— Viszik a koporsót feledés sírjába, Köny nélkül borítják a hantokat rája... Hát az örökösök? — vig tort ülve, épen Osztoznak az örökségen.

Kulifay Ede.

Lengyel ravaszság.

(Történeti beszély.)

(Vége.)

VI.

Történetesen épen ez idő tájban küldött Szaniszló király követeket Ukraína. Indokai, melyek e tette birták, ismeretesek. Nemso-kára Caniwo városában gyűlés hivatott egybe, mely Frídríknak nem egy álmatlan éjszakát okozott. Tudta jól a nagy király, hogy ellene titkos terveket forralnak.

Midőn Szaniszló elhagyta Varsót és Ukraína utazott, értesült az új fejedelem hős tetteiről s szándékairól. E történet megnevezteté ő felségét és kíséretét; később azonban komoly gondolkodásra nyújtott anyagot; a gyűlés alatt sokat beszéltek Capistran Jánosról, Ladovo szuzerainjáról.

A király nézete az volt, hogy a mennyire lehetséges, segíteni kell a shliachtich-t, pénzt, élelmiszereket, szóval mindazt küldeni számára, a mit csak kíván. Sajátkezűleg írt neki levelet, melyben buzdította a Brandenburg-gal való további küzdele, biztosítván segítségéről s kegyelméről. Szerencsétlenségre, e levél nem jutott el rendeltetése helyére. A futárok, kikre e levél elvitelre bízott, elpuhult, dözsölő emberek valának, a melynek nagy számmal találtattak Szaniszló udvarában. Kocsin utaztak el nagy kísérettel s élelmiszerekkel bőven ellátva. Fejeiken fityolkendőt viseltek, hogy az ut kellemetlenségeit némileg enyhítsék. Három napig utaztak már, éjjel és nappal heverve a kocsi-kon s legkisebbet sem ügyelve a gyorsan muló időre.

Végre akadt egy buzgó férfiú közöttük. Megsokalta a lassu utazást, lóra ült s megelőzve társait, Ladovoba szerencsésen megérkezett — nyolcz nappal később a fejedele-mnek Berlinbe való utazása után. A kastély üres volt, a pincze hasonlóképp; csupán a birtok erősítései voltak láthatók, őrizve ne hány shliachtichi-től a fővezér parancsnoksága alatt. A kancellár és a pénzügyek kezelője szobáikba zárkózva, a bef jezett nagy munka nyugodalmát pihenték. A nem régen még annyira élénk Ladovo pusztá, magára hagyott hely lön. A szerencsétlen lengyel jövevények remítven kétségbeestek, látván lassúságok és tünyságok következményeit. Három teljes hét alatt értek Varsóból Ponco-riába. Ez helyrehozatlan hiba volt. Az előbbi buzgó férfiú ismét legtöbb buzgó-

ságot fejtett ki, elhatározta, hogy Lada után fog sietni. Azonban nem lévén ellátva biztosító irattal, a spandau-i erősségnél elfogatott s mindaddig, míg Poroszországba való jövetelét hitelesen nem igazolta, fogva tartatott. Nagy sokára nyert szabadságot s tért vissza hazájába.

Szaniszló királyi udvarában nagy terveket forraltak, a politika és diplomatia ügyesen kezeltetett, de midőn a nagy kigondolt terveknek, vagy diplomatiái fogásoknak végrehajtására került a dolog, minden ügyességük cserbenhagyta, s a legóriásibb bakokat lötték.

A caniwói gyűlés, mely, hogy Frídrík gyűlemét kikerülje, a legnagyobb titokban gyűlt össze, — nem fejeztetett be, mert Frídrík varsói kémei értésére juttatták mind azt, a mit Szaniszló emberei végeztek. A gyűlés eredménye mindössze Frídrík elleni szövetség lön; de e ravasz király ügyesen tudta kikerülni mindazon cseleket, melyeket tervei megátlására forraltak ellene.

Ezalatt Lada folytatta diadal-utját Berlin felé. Minden városnál, nagyobb helységnél kitüntetéssel fogadták. Kíváncsi sokaság gyűlt egybe minden állomásnál; látni ohajtá mindenki nagy Frídrík szerencsés legyőzőjét. E hir hallatára egész Brandenburgot nagy bámulat lepte el; a porosz csapatok veszteségének hírére, elkecseregett harczot, nem pedig e békés és diadal-utat vártak. Nyolcz napi utazás után, mely, ha a porosz tábornok nem beszél folytonosan a király türelmetlenségéről, melylyel Ladát várja, sokkal tovább tartott volna, végre Berlin kapui alá érkeztek. Itt királyi kocsi várt reájok s egy hadsegéd fegyveres kísérettel.

A hadsegéd rendbe állítá katonáit, üdvözölte fonséges ura nevében az érkezettet, s azután elvezeté a szalmára rendelt lakosztályba. Másnap, azzal pihenve ki az ut fár-dalmait, meghívtat kapott Potsdamba, a hol akkor a király tartózkodék. A berlini lakosok tömegesen gyűltek össze azon az uton, melyen a rémséges Ladának át kellett haladnia a ravasz ellenfele által ügyesen szőtt hálóbá.

Mennél inkább kisebbedett a távolság, mely a király személyétől elválasztá, annál inkább csökkent büszkesége, magatartása. A egyszerű királyi pompa különös hatással volt hűstinkre. Potsdamba érkezve, bensőjében különös háborgást, hogy ugy szóljunk, lelkifurdalást érzett. E váratlan megtisztetés, e egyszerű fogadtatás kétségkívül nagyban hízelteték hűségének, de midőn meggondolta, hogy a háborut folytatva s nemes ellenfelet megverve, mily dicsőség haramlott volna reá: elkedvetleníté s izgott állapotba hozta e kettő közötti különbség.

A királylyal szemben, majd elveszté lélekjelenlétét; alázattal hajolt meg előtte s köszöntése legkevésbbé sem volt gögös. Nyoma sem látszott meg rajta azon élénk kívánságának, hogy független fejedelemségnek kormányzója ohajtana lenni. Frídrík azonnal átlátta, hogy mi történik bensőjében. A hűsöket, kik dicsőségről s becsültetésről álmodoznak, legkönnyebben el lehet szédíteni a hízég által. Lada nem képezett kivételt; végtelen szerencsének érzé magát szemben Julius Caesar után a világ legnagyobb hő-sével. E korszakban Napoleon még nem volt ismeretes. Frídrík hamar megismerte embert; nyílt szívét, őszinte gondolkodását azonnal átlátta, s bensőjében mint nyitott könyvben olvasott.

Néhány hét múlva, melyek különféle multságok közepett folytak le, Lada tökéletesen kibékült régi elleneivel, a poroszokkal. Grófi czimet és a fekete sas rendjelet nyervén a porosz királytól, alattvalójának

ösmerete el magát. E, nem mondjuk, hogy nem tiszteletre méltó czímekért és kitüntetésért cserélte el őseinek nemzetiségét.

Frídrík tökéletes szabadságot adott Ladának minden ügyeinek rendezésére. S ezzel semmit sem kockáztatott, Mert a shliachtich hazatérve birtokaira, ajándékai s kitüntetései következtében tántoríthatatlannul híve lön; Frídrík pedig ezáltal a maga titkos terve szerint, nagy mértékben ellene dolgozott a caniwói gyűlés határozatainak.

Lada birtokaira hazatérve, teljesen lemondott reményeiről s nagyszerű terveiről. Lak-helyét szomorúnak elhagyottnak találta, mert nem volt többé lelkesedés, megszűntek ama hadgyakorlatok, melyekhez már kezdett hozzá szokni. Azonkívül kibékülése következtében ezen részekben a porosz határszélek két részre osztattak s Ladának fele része jutott, mi kedvetlenségét nevelé. Szóval, kevés idő múlva, új helyzetét elviselhetlenné találta, annyira hogy szolgálva, marháival s butoraival elköl-tözködött dicsőségének színhelyéről, s a ne-jétől menyasszonyi hozomány gyanánt kapott birtokra ment lakni; de itt sem talált nyugalmat, boldogságot; ugy látszik, lemondva nagyszerű terveiről, vágyairól szerencsétlenné, boldogtalanná tette magát. Futó dicsőségének és szép multjának, saját gyengesége miatt el nem ért vágyainak emléke, fájó seb gyanánt marcangolá bensőjét. A szemrehányás, a kárhóztatás, melyeket gyakran tett magának, fájdalmas érzelmeit még inkább növelte.

Buskomor lön; hatalmának s fényes multjának csak említésére is hideg borzongás rázkódtatá meg egész testében. Neje halála végkép leverte. Atengedve fiának minden birtokait, csupán egy kis részt tartva meg magának, visszavonulva egészen a világtól, s egyedül, kerve az emberek tekintetét, szenvedéseinek zsákmányul engedte át magát. Utóljára még egyszer egybegyűjté barátait, szívéhez szorította azokat, kik Ladovót hűsiesen védelmezték vele együtt az ellenség támadásai ellen, azután elbucszott mind-nyájától utóljára — örökre s a Bernardin rendbe lépve, végképen eltűnt barátainak, ismerőseinek zemei elől, mint a fejse, mely a tengerbe dobva észrevétlenül süllyed alá.

A kalandorok életpályájának vége mi gyakran ez! Mindent megkísértenek, küzde-nak, s mikor sirba szállanak, semmi emlék sem marad utánok. Minek is az emlék, minek a hirnév oly emberekről, kik istennel s fele-barátjaikkal kibékülve szép csendesen, észre-vétlenül halnak el, s most már senkit sem bántva alusznak!

Franziából fordította Feleki József.

A víz befolyása egészségünkre.

(Vége.)

Általánosán el van ismerve, hogy a tiszta levegő, bőséges napvilág, elégséges hajlék, a lakásnak, ruházatnak és testnek tisztántartása, valamint a jó ivóvíz, fő feltételeit képezik a kényelmes emberi létnek, — és jogosítva vagyunk itt által-ilyent kívánni. De elég van-e téve ezen követelményeknek oly módon, a mint ez a tudomány segítségével elérhető? A komoly intésekben, mikép kellene a bajon hathatósan segíteni, nem volt hiány. Az elmúlt századok pestis-rágályai, a kór-házi jáz századunk kezdetén és a cholera, mely leg-újabb időben aggodalommal és ijedséggel töltötte el a népeket, felráztak ugyan a gondatlanságból, melylyel a régi örökölt bajokat átvettük, és ezóta történt is ugyan valami a baj orvoslása körül, de mindez csak egy cseppnek nevezhető a tengerben.

Azon feltételek között, melyek a betegségek és a földi nyomor keletkezését előmozdítják, és így az erkölcsösséget aláássák, legelől áll a tisztat-lanság. A tisztaság és a börtök gondos ápolása ép oly fontos az egészségre, mint a tiszta levegő, jó ivóvíz és erőteljes táplálkozás. Ha elmulasztjuk

a bőr kellő ápolását, bizonyos szennyreteg lepi be a testet, miáltal a bőr likacsai bedugulnak, és a test kigőzölése megakadályoztatik; miből aztán komoly hátrányok és bajok származnak az egészségre.

A leghatásosabb eszközök a bőr tisztogatására a meleg mosakodások és fürdők, a mi lényeges támogatást nyer a fehérnemű gyakori változtatása által. De vajon van-e a munkás népnek alkama és módja arra, hogy ezen legfőbb kívánalomnak kellőleg eleget tegyen? A gazdagokról és jómódúakról természetesen gondoskodva van; mert a 17-dik század vége óta a fürdés szükségese tetemesen növekedett, annyira, hogy most legalább a nagyobb városokban a nap minden órájában lehet fürdőt kapni. Amde az ily fürdő pénzbe kerül, és pedig annyiba, hogy a munkás nép, mely arca izsátságával alig képes a mindennapi kenyeret megkeresni, nem juthat hozzá. Pedig éppen ennek volna legnagyobb szüksége a bőr tisztogatására, mivel a legtöbb foglalkozás gazdag szennylerakodást idéz elő. Nyáron kétségkívül van alkalom sok helyen a fürdésre. Ekkor a folyóban fürdéshez többnyire díj nélkül hozzá lehet jutni, ha az ember a gyakran hosszúra nyúló utat nem sajnálja. De ez csak a nyárra áll; az év 3/4-dán át el van zárva a szabadban fürdés.

Más akadályok a fehérnemű tisztogatásának állnak útjában. Azt mondják ugyan, hogy vizet mindenütt könnyen lehet kapni, és ép oly könnyen lehet a mosáshoz szükséges eszközöket is megszerezni, és így az emberek hibája, ha nem tartják tisztán magukat. Ki jobb viszonyok között él, annak könnyű beszélni; de nézzünk körül csak nagy városokban, minők itt a munkás osztályok lakásai, és mennyire szűkebbekké válnak azok, minél inkább nagybodnák a városok? Itt valóban nem oly könnyű, mint hinnők, mindazon akadályokat elhárítani, melyek a fehérnemű tisztogatásának útjában állnak, főleg midőn igen sok esetben a feleség is kénytelen munkarejével férj mellé állni, hogy a számos gyermeknek megszerezze a mindennapi kenyeret és betakarják testök meztelenségét.

Innen következett, hogy a munkás elszokott a tisztaságtól, s ennek következtében oltint azon jótékony befolyás, melyet a tisztaság a test és lélek jólétére gyakorol. Azonban a legújabb időben e téren is javultak az állapotok, a nyilvános fürdő- és mosó-intézetek létrehozása által. A lökést erre Angolország szolgáltatta. A mint itt 1832-ben a cholera rémítő csapása uralkodott, újból azon régóta ismeretes és más ragályos betegségeknek is észrevett tapasztalatot tették, hogy a járvány a legtisztátalanabb városrészekben és legmocsosabb lakásokban a leggonoszabb jellemet vette fel, és aztán nem szorított ezekre, hanem a szomszéd-ságokban is, minden tisztaság mellett sokkal több áldozatot ejtett: mint oly városrészekben, hol e betegséget a tisztátalanság és mocsok nem segítette elő és nem fokozta.

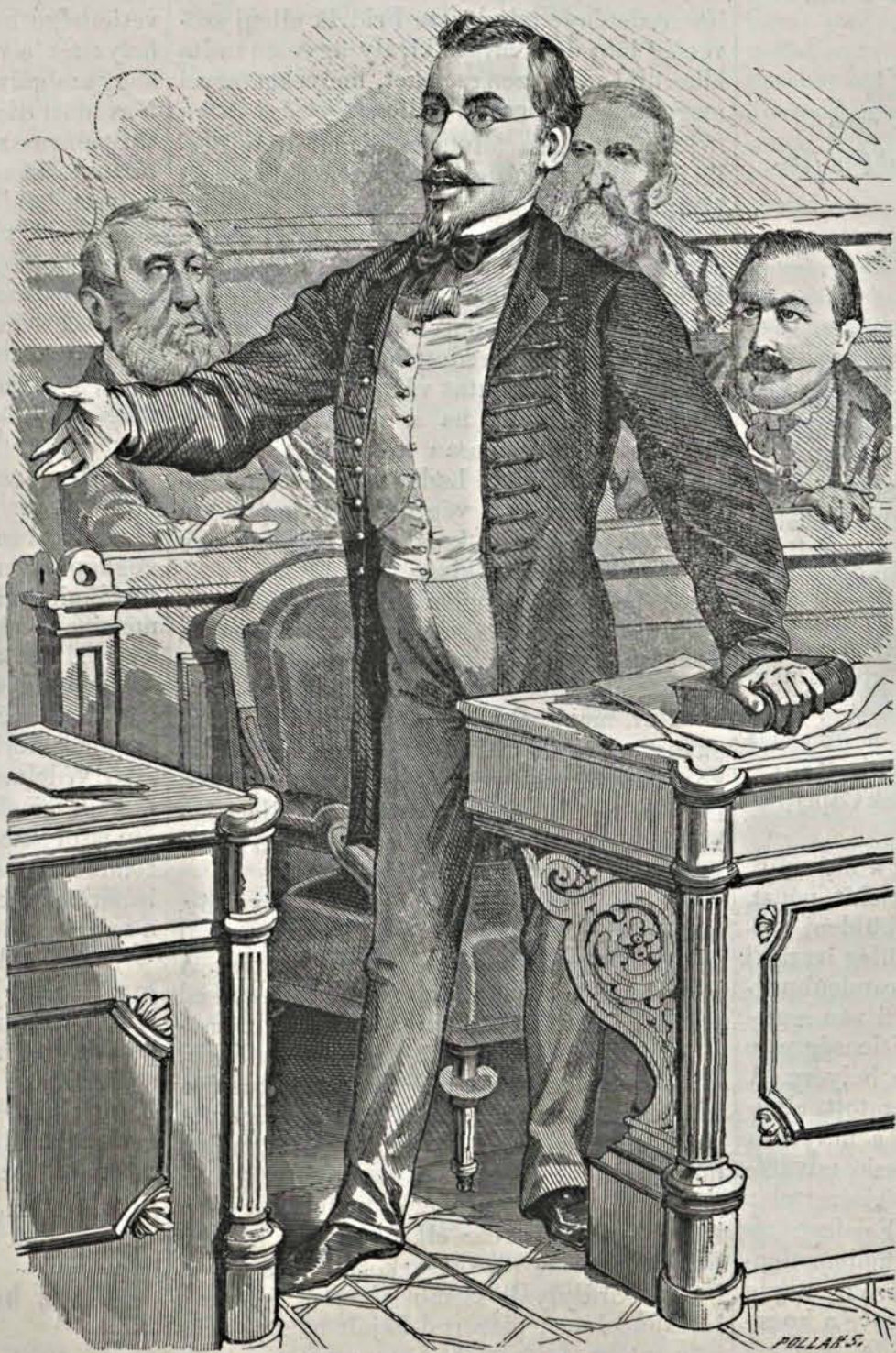
Saját kárára okulva és emberi szorítást által vezetve azon igyekezett a város, hogy a tisztaság a lakosság minden rétegénél, főleg a legszűkebb osztályoknál elmozdíttassék. Míg hírlapokban, röpiratokban, gyűlésekben, tudós társulatokban, sőt még a parlamentben is sokáig vitatkoztak ide s tova afelett, miképen lehetne ezen célzt legjobban elérni: egy liverpooli munkás-asszony egyszerűen és gyakorlatilag megoldotta a feladatot.

E derék asszony, néhány jóakaratu hölgy által gyámoltva, a város legszegényebb részében egy kis udvarházat bérelt ki, és itt egy közönséges mosó-üstöt állított fel. Ezáltal szomszédjainak hetenkint 1 penny (5 kr.) bérért kényelmes alkalmat adott a mosásra, minthogy meleg vizen kívül

mosó edények és szárító kötelek is készen állottak itt rendelkezésükre. Ezen egyszerű berendezés által nem kevesebb mint 86 asszony kímélettel meg hetenként azon kellemetlenségtől, hogy saját szűk lakásán mosson.

Ezáltal megnyitult azok szejmei is, kik készek voltak a segítségre. Ezen jelentékeny kezdetből nagyszerű fürdő- és mosó-intézetek jöttek létre, melyek elseje Liverpoolban nyitattott meg 1842-ben 8 fürdőkádval és 21 mosóhelylyel. Kelendősege igen nagy volt, mert már első évben 10,500-ra hágott a használt fürdők száma, a mosott cikkek pedig több mint 231,000-re. A második évben már 20° 1/2-tel hágott a fürdők száma, a mosott cikkek pedig 32° 1/2-tel. A harmadik évben a bevétel már 18° 1/2-tel felülhaladta a kiadásokat és a negyedik évben már az első 9 hónapi bevétel fedezte az egész év kiadásait.

A munkás-osztály ily élénk részvétele mellett nem sokára egy második, az elsőnél 6-szor nagyobb,

Országgyűlési képek: Horváth Boldizsar.

és ezután egy harmadik intézet keletkezett Liverpoolban, és egész Angolországban ezen fontos ügyre fordult a közfigyelem. Nemsokára London, Glasgow, Aberdeen, Dundee, Paisley, Greenock, Manchester, Aston, Edinburg és más városok is hoztak létre nyilvános fürdő- és mosó-intézeteket.

Londonban 1852-ben 7 nyilvános fürdő- és mosó-intézet létezett, melyek a következő évben ismét hétével szaporodtak. A 7 intézet 1852-ben 751,526 fürdő és 197,580 mosó által használtott. London 4 legidősebb intézetében 1847-ben 143,794 volt a fürdők száma, a mosók pedig 39,418, a mi 1851-ben már 647,242-re, illetőleg 142,251-re hágott.

E roppant emelkedés 5 év rövid szaka alatt a legtálalóbban bizonyítja ez intézetek nagy szükségét és hasznosságát, melyeket bátran a legjótékonyabb intézetek sorába állíthatunk.

Az angolországi fürdő- és mosó-intézetekről tett kedvező tudósítások egész Európában felkel-

tették a közfigyelmet. A jó példa követésében Franciaország ment legelő, s Páris városa 2 millió frank kölcsönt vett fel azon célra, hogy azon 14 nyilvános fürdő- és mosó-intézetet létesítsen. Nemsokára Lyon, Angers, Avignon, Rouen és számos más francia városok követték Páris példáját. Ezek után más országok nagy városai is vetélkedve követtek ezen hasznos intézetek felállításában, melyek közül legyen elég Amsterdam, Velence, Turin, Genua, Lissabon, Madrid, Barcelona, Hamburg, Berlin és Bécs neveit megemlítenünk.

A nyilvános fürdő- és mosó-intézetek áldása félreismerhetlen. A töké beruházás is ép oly biztos, mint hasznos. Ohajtjuk, hogy magyar fővárosunk se nélkülözze sokáig ezen intézet jótékonyosságát!

Dr. Bardocz L.

Országgyűlési képek.

Horváth Boldizsar.

Országgyűlési képeinknek még a múlt országgyűlés alatt megkezdett sorozatát a törvényhozás jelen szakában is folytatni szándékoztunk, ez új cyclust alig kezdhethetők meg érdekeseb s éppen most idősebb képvel, mint azzal, mely Horváth Boldizsar igazságügyi minisztert szónoklata közben tünteti elő.

Az ő törvényjavaslatai vannak most napirenden. A helylyel-közzel nagyon is élénk s hevesse váló vita közben gyakran kell felszólalnia, bevezető és zárbeszéde emlékeztet mozzanatok maradnak országgyűlésünk történetében; a személye és szónoklata ellen irányzott kemény megtámadások s bátor feleletei azok ellen, még több érdekelt kölcsönöznek egyéniségének. Egyszóval, azt hisz-szük, sem ennél érdekeseb országgyűlési képet most nem adhatnánk, sem ezt jobbkor nem, mint éppen e héti számunkban.

De miért kelljen ily hosszasan igazolnunk közleményünket? Horváth Boldizsar mind a kormánynak, mind a parlamentnek egyik legkitűnőbb egyéne, egyik legfeltűnőbb jelensége.

Kétséget nem szenved, hogy ő mint szónok legnagyobb. Legutóbbi beszéde hatalmas bizonyossága ennek. E beszéddel, bármely európai parlamentben, ha egy alakuló többség szónoka tartja, kormányt lehet alakítani, ha az ellenzékek: buktatni. Szónoklatának legfőbb ereje szíve melegségében s meggyőződése erőlyében van. Nem betanult s mesterkelt rhetor; beszédeiben egész belseje nyilatkozik. Testestől-lelkéstől demokrata s a reform embere. Születése, neveltetése, tanulmányai, egész szellemiránya, minden egyesült, hogy őt demokratává és reformerré tegye. Hogy nem a nálunk, néhol legalább kizárólag divatos „mokra“ értelemben kell venni demokrataságát, mondanisem szükség. Demokrata, a mennyiben az ember egyéni jogát ismeri el a kiváltságok fölött; s hogy ne ismerné el ő, kinek a kiváltságokból semmi sem jutott, s kit egyénisége oly magasra emelt, nemsok a polgári élet letráján, hanem a közbecsülésben s a még ennél is többet érő valódi önbecsben is. Hogy tehetség, szorgalom, munka, jellem, legyenek az egyedüli jogcímek az előmenetelre, hogy a tisztelet ne esetleges címekhez s születési ranghoz, vagy örököltségekhez csatlakozzék, hanem az érdem és jellem kísérője legyen, ebben tartja demokrataságát, s van is rá oka.

Mint reformer tartózkodás nélküli s merész. Ha a létezőt rossznak ismerte fel, s meggyőződött, hogy ideje mást állítani helyébe, kicsinyes tekintetek nem fogják visszatartani. Csak a kényszerűség elől hátrál meg, mely bizony igen sokféle

és különböző alakban szokott megjelenni, hogy a halandók útját állja. Horváth Boldizsar, mint az elmélet embere, csak az eszmékkel vet számot s mindig azok magaslátán áll. A körülményekkel alkudozni nem az ő dolga, azt elvégzik helyette mások; még az ugynevezett közvéleménnyel sem (ki tudná megmondani: melyik az igazi!) — hisz annak is akad elég kikiáltója, prókátora és uszályvivője. Horváth az egyéni meggyőződés embere; ő a magától ohajtja érvényesíteni. Ha nem jó: győzzék meg a jobbról.

Törvénykezési reformjai mélyre hatók. Az európai elmélet és gyakorlat teljes ismeretével, az eszmék bírlatával s a tények összevetése után fogott azokhoz.

Az egypár nagyoniszajos jelenet, mi e törvényjavaslatok tárgyalása közben idéztetett föl, sokáig emlékeztet maradt. De ha egyéb jó tulajdonuk nem lett volna is e jeleneteknek, nevezetesen hogy tiszták a levegőt, mint minden zivatar, annyi bizonyos, hogy alkalmat adtak Horváth Boldizsarnak egész szónoki nagysága kifejtésére.

Zárbeszéde, a július 3-iki ülésben, mely oly roppant lármát költött, hogy visszhangjai még a július 5-iki ülésben is megcsendültek, a magyar parlamenti szónoklatok egyik legkitűnőbbike. Ily szónoki erővel és verve-vel a magyar szónokok közül még csak Kossuth beszélt. Megtámadottból támadóvá vált, mintha valaki felugranék a vádlottak padjáról s rettenetes magasságban egyenesedné föl, bírja előtt, vádlóival szemben. A magyar parlamentben szokatlan modoru beszéd, mert itt inkább simogatnivalyig gorombásodik szokás; az érvek ily rettenetesen éles invectívái a ritkaságok közé tartoznak. Az angol parlamenti nagy szónokok polemianak jelleme ömlött el e beszéden.

Nézzetek e kis, vékony emberkét, a mint minden izma aczallá edződik, alakja fenyegetőleg lép előre, szeméből, üvegén át, csakugy sziporkáznak a villámok, a szó zápor módjára omlik ajkairól s minél jobban megereszett szílepekről, annál tisztában és szabatosabban; eszméi figyelmeztet sorakoznak s lelkesedett tüzzel harcolnak; az egész ember átszellemlött, fölmagasodott, meggyulladt; egy szóval szónok a legtrikább értelemben.

Képünk háttérében, félig elmosódva, egy pár alak látszik.

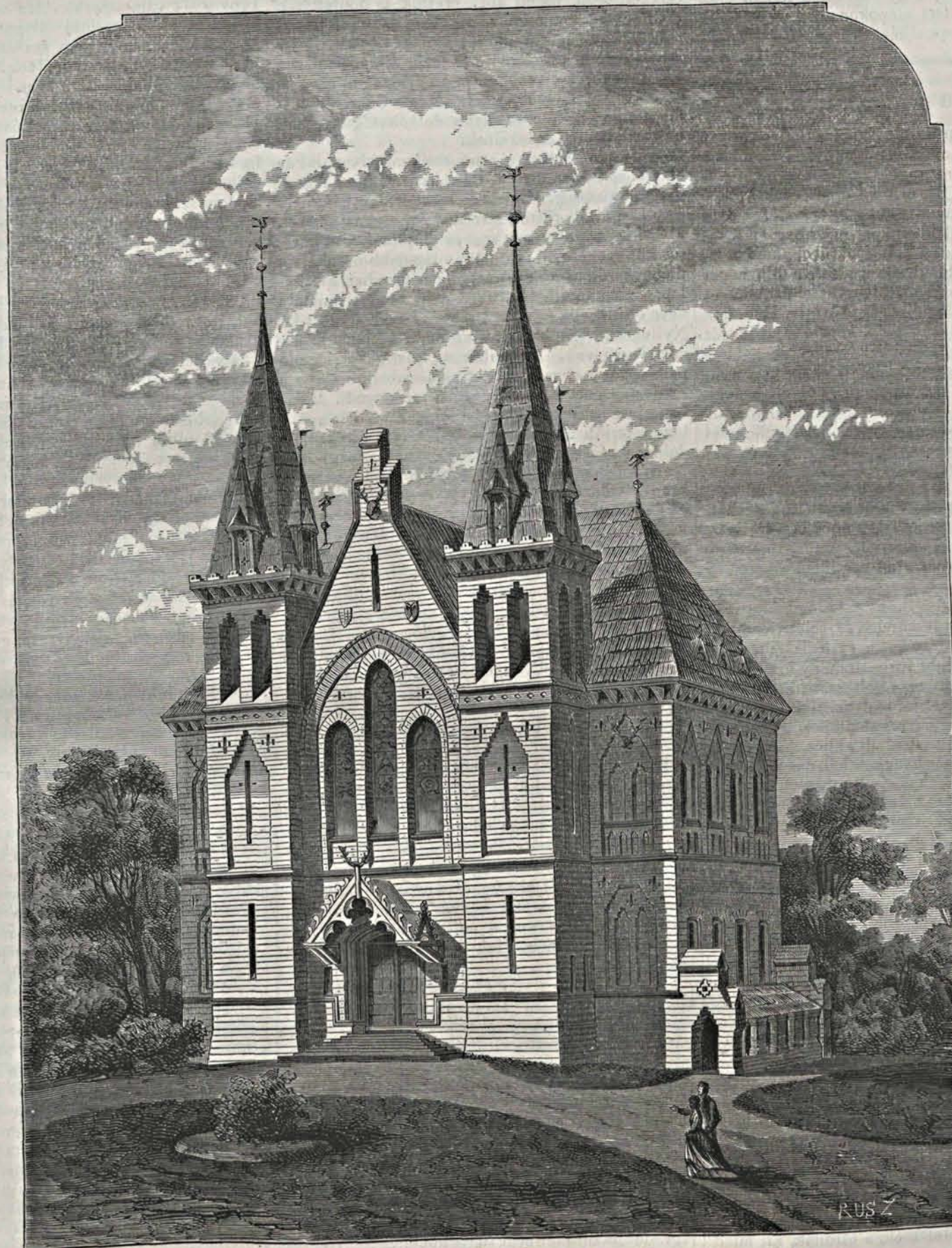
A véletlen vetette-e oda, vagy a művész szándéka, annál jobban kitüntetni az előtérben álló alakot? A miniszter alteregoja, az igazságügyi államtitkár, Szabó Miklós ez, ki meghajolva, esőndes gyönyörrel hallgatja, valódi élvezettel szűresüli minisztere beszédjét. A másik Zeyk Károly, a legtisztább elmék s szívek egyike, büszkén egyenesedett föl szokott félheverő kényelmeskedésből, mintha daczozal nézne a tulsó oldalra s kihívólag kérdezné: „Van-e nektek ilyen szónokokotok? Anyos bácsi, a delegáció permanens „póttagja“, a jámbor öreg, hallgat most is s csöndesen

Nem is hasonlítható régi királyaink vadászati kedvtöltése azon, jelenleg roppant nagyszerűeknek tartott főúri vadászatokhoz, melyek századunk első évtizedeiből rajzokban maradtak ránk. — sokkal nagyszerűbbek voltak azok, s egész hadias színezettel bírnak a sok királyi csatlós-, vadász- és pecézérel, a kiknek megjelenése a megszállás jellegét viselő magán, s kik ellen oly gyakran olvasunk régi okmányainkban érzékeny panaszokat, és pedig nemsok a jobbágyok, hanem a földesurak részéről is.

Még alig két századdal ezelőtt a királyi és főúri vadászok, s az alájuk rendelt személyek oly fontos egyéniségek valának, hogy magok az uralkodók nem által-

talak számukra sajátkezűleg alkotni külföldön vadászati szabályzatot, s a vadászobok (agarak, vizslák, kopók) képezésére nem ritkán több gond fordítottott, mint a jobbágyok gyermekeinek nevelésére.

Mióta a zajos hajtó-vadászat által nyújtott könnyű vadász-sikert a személyes ügyességgel párosult fíradalmak után szerzett dicsőség mindinkább háttérbe szorította: a pusztító jellegű kedvtöltés helyét a magán vagy néhány társal megosztott élvezet kezdi pótolni. Ó Felsőge, jelenlegi királyunk, köztudomásulag már kora ifjúsága óta nagy kedvelője ezen edző, s nem ritkán veszélyes kedvtöltésnek; és hogy most is csaknem minden szabad percét ennek szenteli: azt mindenki tudja, ki az udvari élet mozgalmait figyelemmel kíséri. — Ennek tulajdonítjuk, hogy a magyar kormány, midőn egy részről a királyi család nyaralójául Gödöllőt szemel ki, másrészt arról is gondosko-

Királyi vadász kastély Mácsán, Gödöllő mellett. (Schultz Ferencz terve szerint.)

mosolyog, daczára a lelkesítő jelenetnek. Ki tudná megmondani, mire gondolt? — d — r —

A mácsai gim-les, mint királyi vadásztanya.

Ha ezredéves nemzeti történelmünket figyelemmel lapozzuk: a harszó dicsőségen kívül aligha találunk valamit, a mi kedvesb emléket költene a honfi kebelben, mint a vadászkalandok, melyekhez krónikáink, régi okmányaink, népdalaink és regék oly igen bő anyagot szolgáltatnak.

dott, hogy a fejedelmet kedvencz időtöltésére alkalmas erdei lakkal lelje meg.

Gödöllőtől mintegy két órányi távolban, a mácsai erdők rengetegében igen sok gim tanyáz, miért is ezen telket a gödöllői uradalomhoz csatolták. Nemzeti kormányunk ide akar ő Felsőge számára egy gim-let építtetni, de valamivel csi- nosbat az osztrák és steyer egyszerű fasíneknek (melyekből királyunk a zergék és siket fajokra szokott vadászni), a nélkül azonban, hogy az erdő természeti egyszerűségét palotaszzerű építménnyel cizomozná.

Az egész összeg, melyet ezen építményre szántak, annak belső díszítésével együtt, 26,000

frtra határozatott. Ezen, aránylag csekély összegből fog a mellékelt ábra szerinti goth izlésű hajlék emeltetni, melynek izléses, változatos külseje, takarékos, kényelmes belső elrendezése, tervezője *Schulze* Ferencz hazánkban ebbeli jó tapintatáról fényes bizonyosságot teend.

Az épületre szánt összeg lehetlenné tévé az emelkedő faragványok alkalmazását, mi okból ezen célra nem csekély nehézséggel szervezett külön égetőben készült többszínű téglának kellend a külfalak ékességeit és tagozatait képezni.

Az építéssel Bergh Károly jeles építész-mérnökünk bízik meg; az ács-munkákat a tervezőnek sok reményre jogosító fiúve vezet; a stilszerű festésre pedig Storno Ferencz vállalkozott.

Az építés tündéri gyorsasággal halad, s az alig pár hét előtt letett alapokon nyugvó vadászlak még a folyó évben elkészül. *Rómer F.*

Szemere a francziákról. *)

A keleti háború tisztán Napoleonműve volt, az angol nélkül nem ment volna annyira, — mint a béke is az ő műve, az angol oly kevéssel nem elégedett volna meg. Oka nem európai érdek volt, ő nála nem, hanem dynastikus; egyrészt helyet akart foglalni a fejedelmek közt, másrészt a francia nemzet győelmét a belügyektől el akarta fordítani, s a nyeredő dícsőség által, a hű népet szolgáltságában vigasztalni, kiengesztelni. A békét valóban itt nagy elégtelenség követte. Hadának csatáival nem foglalkozhatván, kezdte saját magát tapogtatni, s kérdeni magát: vajon ő, a híres nemzet él-e? Franciaországban ekkor oly nyomott volt a lelki atmoszféra, milyen a légi, midőn egy csendes zivatar lassan közeledik. A keleti harc ragyogó fátólalvány süllyedt állapotát jól esett elfeledtetnie, de midőn azt leránták róla: magától elborzadt önmaga. Alig volt ennél nehezebb pillanata Napoleon uralmának, mióta a trónon állt. S ha e népből valódi büszkeség s erkölcsi bátorság volna, föl kellett volna lázadnia. De ilyen e nép: harcban bátor és vitéz, tömegben rohan, — mint polgárnál, mint egyénél a bátorság hiányzik.

Mióta a világ fenáll, ily felvilágosodott, ily büszke nép nem süllyedt ennyire. Miveletlen népnél s olyannál, mely nem ismeri a szabadságot, megfoghatom ha a rabságot túri; de hogy azt a francia nép így túri, mely már volt szabad, melyben oly sok az értelmes elem, melynek öntudata van arról, mi a szolgál, s mi a rablást, az valami megfoghatatlan. S mit mondjak ahhoz, hogy e nép most is a világ első nemzeteként, a haladás fáklyásának, az emberiség vezérének, civilizáció előjárójának nevezi magát szelében? Ha süllyedése nagy gyávaságra mutat, azt csak szemtelensége haladja felül.

Ha túrta hallgatva, ha nyögne lánczai közt, ha fogolyként megalázná magát, szívünköl szánánk, — de ő mint hős beszél, ő mint vezér lép fel, ő, a rab népeknek szabadságot ígér, ő francia eszmékről, francia szellemi tulajdonosságáról szól, — egyébránt annyiban igazsága van, hogy a legtöbb nemzetek rabok, ily értelemben ő a vezér.

Végig tekintek nemzeti életén, és nincs annak egy ácskaja sem, melyben szabadságot megőrizte volna. Törvényhozási? A szenátorokat nemcsak Napoleon nevezi, de dusan fizetvén, meg is vesztegeti. A képviselőket a miniszterium jelöli ki a választóknak, s rendelkezén 4—500,000 hivatalnokkal, nem nehéz győznie. A republika alatt a képviselőnek a napidíjat szemőkre vetették, pedig ki szolgál, azt díjazni demokratiai elv, sok képes ember van, ki nem gazdag; a császár nekik is díjat rendelt. Mi az igazgatást illeti, annak átka a centralizáció most is, a prefet minden, a departement, a város, a község semmi, egy jóga s kötelessége van: a prefetnek, alprefetnek, a bírónak, kit mind a kormány nevez ki, engedelmeskedni. A polgár sehol nem ur, házában sem, a rendőrség éjjel-nappal vizsgálatot tarthat nála. A bíróság független? Ki nevezi ki? a kormány; ki mozdíthatja elő? a kormány, — s megszabja az életkort, midőn mindenkit pihenni küld. Napoleon így eliminálta a rendet. De különben is, hol a közügyvéd fő, a bíróságnak? És a tábor? nemzeti sereg ez? Az új törvény szerint, minél fogva a katonákat a kormány helyettesíti, s dusan fizeti, őt év múlva a francia sereg nagy része zsoldosokból fog állni, tisztí kara

*) E közlemény Szemere Bertalan Naplójának sajtó alatt levő 3-dik füzetéből van éve; Szemere ezt 185... havában írta. Mondanunk sem kell, hogy néhol nagyon is subjectív nézetek nyilvánulnak benne, s hogy az író kedélye a francia abszolutizmus elkeserítő nyomása alatt állt. — Szerk.

mindig az volt. Tábornagyi rangjait hazafivérért kaptak.

Összegyűlni a népnek tiltva van; ki szólani mer, mint hírkörhöló elítéltetik, — hátra van: írni, de írni sem szabad, minden lapnak véget vet két megintés. Különben is a francia lapok nem bőlesek, nem hazafiak organumai, pusztán üzérkedő vállalatok, zsidók és bankárok kezében vannak, kiknek céljuk nem vezetni a véleményt, de nyerni, s ilyen helyzetben nem reményelhetni, hogy elv miatt veszélyeztesse a vállalkozó a milliókat, miket egy-egy lapba fektet. Nem is állhatnak fen egy lap sem, ha hirdetési organum, s így az iparnak egy szükséges kereké nem volna. S nemcsak belügyekről nem szólhat, de külföldiekéről sem, még idegen lapok cikkeket sem veheti föl, éretők is büntetettik. Az udvari ünnepekről sem szabad szólnia, ha azt nem tesszik tudatni a kormánynak. — XV. Lajos legalább ezt megengedte. Szóval Franciaország egy kolostor, melyet a guardian madzagon rángat; szabály: vak engedelmesség. Még a Charivari tréfái is tiltva, — csak olyan dolgokat gunyolhat, mik senkit nem érdekelnek.

Kiszámíthatatlan azon szellemi kincs, mi az elmékben elásva marad, s e rabságban ez a legnagyobb veszteség. Mint az összerakott fáruk, mely nem lángol, de füstöl, s széné é, olyan e nemzet. Még folyóiratokat sem szabad alapítani, sem kötetes könyveket írni. Proudhon legújabb munkája a financiaiáról, 2 kiadást ért, neve azonban a cim-lapra nem tétethetik, ez 3 évig tartott, mióta a neve ott áll, egy év alatt 3 szor és 4-szer adatott ki. Nyilvános beszédek csak az mehet, kinek bementi jegye van. A színházak castigare ridendo mores, vagy sirva teni azt nem szabad, csak ha a rendőrség a novetést vagy sirást megengedi. Azonban nincs censura. De miért nincs? mi hát ez? A legmesteribb álszókodás, a nevé eltorlított, de a dolgot fentartják. A kerék megvan, de megköve. Nyilvánosság cizme alatt mindenben a legzudarább titkolózás. Nyilvános törvényszék, de a polizi-ción nem ereszt be hallgatókat, nyilvános törvényszék, de a tanácskozásiakat közölni nem szabad; nyilvános budget, de titkos költés, — nem szabad tudni, csak azt, a mit a kormány közöl. Nyolcz millió szavazta e kormányt? De ki számítá össze a szavakat? Maga a kormány. Rendőri erőszektet be szavazták, az igen-t maga osztogatta, a nem-et osztogatókat befogdosta. Ágyuk hangja némitá el a zugolódókat, 10—20,000-et deportált az egyenlítő alá, s azután felláll és mondja: a csend helyreállt.

Es ez a francia sereg műve! Valóban nincs a földön ehez fogható sereg!! Kain így ülte meg testvérét Ábelt. Napoleon nem csodálkozom: ő korsikái, — első minisztere zsidó, Fould; igazságügyminisztere olasz, Abbattucci; neje spanyol; a törvényhozótest elnöke német, Schneider; — tanácsadói Casa bianca, Bacciochi, Niewkerke, Peire, Pietri, a rendőrség feje... mind idegen nevek. A kedvly és hű francia népet néhány idegen tánczoltatja, mint a medvét a komédiás. Ez a francia nép sorsa, már a multban is így uralkodott fölötté Medicis, Habsburg vér, és Mazarin s több idegenek.

Lajos-Fülöp alatt 900—1000 rendőri Párisban alig volt. Most 6000 van, az átlóztéket ide nem számítván. Akkor nyersebbek voltak, mert a polgár, hol jogát érzette, ellenállt. Most mind nyájas, udvari, aláztos; nincs alkalma parancsolni, imperitens lenni, — minden meghunyászkodik előtte. Ellenállni? kinek jutna eszébe. Minap egy bíró (maire) elzart egy csendőrt (gendarme), bár az fölötte van; paraszttón a bíró. Igazsága volt. De a csendőrt fölmentették, — mert bár a bírónak igazsága volt, de a csendőrt utasítását követve, s ettől el nem térhet. Sőt a csendőrnök joga van saját felsőbbjé feladni. Juhok népe a francia, a legrepublikánusabb sem tudja honát csendőrség és centralizáció nélkül képzelné. Teljesen meg van romolva. Megjavítani lehetlen, újra kellene teremteni, — mint a sánta Popénak mondá egy kocsis, kiszállva egy kocsiból megbotolván, s szavajárását mondván: Isten javitsón meg, — a kocsis rá azt felelte: uram, könnyebb volna újra teremteni, mint megigazítani.

E népből nincs más szenvedély, mint: élvezni és szerezni pénzt. Túrni nem tud, várni nem bír, ellenállni s akarni nem mer. Minden embernek módjában volna valamit próbálni; ki teszi? A katonák főbbé menni vágy, az ügyvéd nyerni, a bankár gazdaggá lenni, a polgár békében élni, az író hirt keres, a nép munkadíjt, az ifjú kéjelet, — minden várja a messiást, de magát az előkészítés munkájára senki sem áldozza fel. E népből a polgári bátorság s a kötelesség érzete egészen hiány-

zik. 1852 óta e nép élete semmi ilyest nem mutat fel. Mi nem történhetné, ha az uralkodó rendszer ellen nem szág, de ezeken felszólalának, de egyenkint... Igaz, a kormány megbüntetné, de ép ez hatna a tömegre. Aztán ha e nép csakugyan érdemli és szereti a szabadságot, képviselőválasztáskor miért nem nyilatkozik? Az áll, hogy van eszköze nyilatkozni, rosálni a rendszert, ki hibája, ha nem él vele? E tételességet soha nem tudtam megfogni; igaz, várni könnyebb, semmint tenni s küzdeni. S ez a legerősebb erősség a mostani kormány mellett, mondhatván: 1852-ben katonasággal választatam magam elnöknek, — de császár választatván, szavazhattak volna ellenem (itt az összeszámítás kétsége). S még inkább tehetnék azt képviselői választásokra. Ha nem tették, oka az, hogy tetszik a mostani állapot, ha nem tesszik: hogy van az, hogy nem szavaznak? Félnék? ez bátorság hiánya. Restelkednek? ez kötelességérzet hiánya, — mindenesetre nem látszanak szeretni a szabadságot, miután azt elérni semmit nem tesznek. Ha nem minden, de városoknál tíz-husz választó élne jogával, s azért mindennek kiténné magát, — ha az írók s hírlapírók mernének írni, s nem gondolnának vele, ha elítéltetnek is, szóval, ha csak néhány száz, annyival inkább néhány ezer ember tenné kötelességét, s ebből pár vagy tílzdés támadna, ez megrázná a jelen rendszert alapjaiban.

De itt a legnagyobb hunyászkodás uralkodik, a legfinomabb sensualismus és legalávalóbb nyereszkedés. Ez ország egy nagy börze, tele családokkal. Rothschild embere milliókkal szölik el, — a bankárok sorban állnak a fenyítőtörvényszék padjait, — a vállalatok nyakrafőre buknak, — a szenátorok, tábornokok, miniszterek mind üzérkednek. Morny, az orosz udvarnál követ, a császár kebelbarátja, a képviselőház elnöke, a Grand Central vasut elnöke, 23—40 millió hiányt hagy, ezért ádták el a vasutat, hogy őt fedezték, — Rouher miniszter, 1848-ban szegény ügyvéd, milliókkal bír, — Fleury hasonlókép, az első lovászmester s ipjának 50 millió bankot szabad alapítani. — Szóval, a kormány emberei s tagjai mind spekulálnak, mintegy sejte, hogy ez így sokáig nem tarthat, tehát most az idő meggazdagodni. Nem a nemzeti gazdagság nagy, a speculatio az, egyesek roppant kincse tesznek szert, míg a sokaság elszegényül. Mind ez egy ragyogó épület (tűzjáték): lángol, ropog, ragyog, de mihamar füstölő vázlata fog csak maradni hátra.

Jelszavuk: après nous le déluge. Ennek folytatában nem kimélve semmit, s a jövődöre nem számítva, nagy dolgokat is hajtanak végre. A Louvre, új utcák, új boulevardok, új piacok, új séták, ezek érdemek, mik meg fognak maradni, ha Napoleon nem bigyesztene is föl a Louvre minden négyszögletét helyére az N-betűt, s ha képeit nem küldőné is szét minden községbe s minden közterembe. Ez határtalan és kisserzi hűságra mutat. Különben ez bélyegzi minden műveit. Mit csinál és alkot mind olyan, mi szembeötlő, hatásra számít, nem a jóra. Nem arra költ, mi a népnek kéjelmet és jóllétet ad, hanem mi a nemzet hűségét esküldőztet. A munkás nép laka körül nincs elég s tiszta lég, vízo nincs jó, vagy drága, sétat-helyei sincsenek, utcázi piszkosak, szűkek, — de ő a vizet a tengerbe tölti, a tágas utcákat tágitja, a gazdag városrészt kéjelmet szaporítja, hirt akar, s a hű nemzetet hűságra által akarja megnyerni. Nem számít rosszul. Ha a sors időt enged neki, aligha meg nem fogja nyerni. E részben ő rökön a nagy francia tömeggel. Nincs dicsekvőbb nép a föld hátán. Magába halálj szerelmek. En sokszor próbáltam, hogy a kik megróvták e nemzet súlydését, azok előtt szóltam ellene, — és rögtön védelmére kelték. Csak nekik szabad magokat karnálni, idegennek nem. Mindennap minden lap tele van ilyenekkel: a francia nép az emberiség vezére, a civilizáció feje, a szabadság előjárója, a világ megváltója, az izlés mestere, Páris a világ lángel-mének középpontja, ... szóval a nagy mindenség napja e nép. S e részben a republikánus oly elfogult mint a legitimista, a művelten mint a lángész. Egyképen nevetségesek. St. Marc Girardin mondja egy művében: a nyelvvelbeli különbség enyészőben van, de a még több nyelv van is, az eszme, az elv, a gondolat mind francia, — a helyett, hogy azt mondaná: mind emberi. Pedig alig van tudomány s művészet, hol annyi sok között, a tetőpontot francia foglalná el. A legnagyobb költő, a legnagyobb bölcslet, a legnagyobb festő, a legnagyobb zenészerzőt, a legnagyobb szobrászt, a legnagyobb történetíró, a legnagyobb csillagászt, a legnagyobb kritikust, a legnagyobb utazót, a legnagyobb jellemet, — ha van egy-egy, kit legnagyobbbbnak lehet mondani, — ne a fran-

ciák közt keresd. És ha az embert, s ha a szabadságot nézzük, el kell szomorodnunk. Mikor volt e nemzet szabad? 1790-től—1802-ig, de mint a rab, ki letépve lánczait, őlt, gyilkolt, dühöngött. És 1848-tól—1850-ig, mert 1851-ben már becsukták, a ki merete a republikát utcán éltetni. És aztán e nép nevezi magát a nemzetek szabadiójának! Hogy adhattak azt, mivel magad nem bírtál? Lázaiddban szét-széttrörd lánczaidat, de ha az elmulik, ismét rád rakják azokat.

Néhány év óta, egy tízed óta, nagy változás ment végbe a francziákön, idegen nyelveket tanulván és utazván. Azelőtt a legműveltebb francia is tele volt előítéletekkel más népek érdeme s hiányai iránt. Más nemzetek története, haladása, irodalma rájuk nézve nem létezett, csupán magokat ismerék, innen az a határtalan hűség! Ők a nemet ép úgy megveték, mint az angolt, s az olaszt, pedig mindenütt mestere, tanítója bizonyos nemben. A német mint bölcsész s tudós s mint egyetemi műveltség, az olasz mint művész, s ki egész Európát első tanítá a tudományokra, az angol mint iparos, mint tengerész, mint kereskedő, mint költő, mint hódító, mint szabad. Nagy eredeti írőkkal a francia irodalom késséval bír, kellemes és divatos írőkkal igen, mit más nemzetek felfedeznek, ő felfoldozza, alakba önti, s tudják magokat divatoskák tenni. XIV. Lajos századának jutott a szerencse, Európában a hangot adni, s azóta nehezen bírt uralma alól Európát, Angliát kivéve, kiszabadulni. Hogy magával e nép tele van nem csoda, ki Párisban soká él, magán tapasztalhatja, hogy a sok magasztaló dicsegett s lármás kérdés egészen elszédíti fejét, a mi itt nincs, az mintha nem léteznék. Pedig Cousin, első bölcsésze, német és angol csonton élőködi, s így többi tudósai is vajmi gyakran idegen eszmét dolgoztatnak fel. A mi több, még az izlés s divat dolgában és műhelyeiben idegen elméket s kezeiket találunk. A gyárosok, rajzoló, dolgosok legjelisebjei német, olasz, angol nevét viselnek, — firma francia, de egyéb nem. A bronz, műtaszallóság, a lámpakészítés, a zongoragyár (első négy ház: Erard, Pleyel, Herz, Roller, mind német név), s több más mind idegen nevet ragyogtat a művészek közt: Scheffer, Winterhalter stb., a bankárok közt: Rothschild, Hottinguer, Löwenbourg, Marquard stb. Azonban a párisi divatnak egész Európa adózja, az idegen kezek munkáját francziának vévén más nemzetek, — nem is képzeltik, hogy maguknak hódolnak.

Senki nem tagadja, hogy a francia nemzetnek nagy érdemei vannak, hogy egy és más korban fő szerepet vitt, hogy Európa első nemzetei közül egy, de az minden esetre nevétség, ha magát legelsőeknek hiszi, sőt mi több, önmaga hirdeti. Ez pedig ezt teszi. S most is azt mondja, midőn a rabok közt első, s nem egy más idegen hatalom, de egy kalandor, sőt öngyávaságának rabja. Enemzetellen úgy vagyok, mint a tehetőségus, de szerföltött hű emberrel: elismerem képességeit, de ha kérkedik velök, ha maga magát tulozsa dicseri, s másokat gyaláz, elfordulok tőle, s hevemben azt is hajlandó vagyok tőle tagadni, mi illeti. Kiben semmi sincs, és hű, azzal könnyű bánni, az ilyen nevétség egy karikatúra; de kiben sok van, de még több hűség, ez nehézfeladat, hűságot ostromolván, azt gondolhatnák érdemeit is tagadod.

E népet XIV. Lajos és I. Napoleon rontá meg, a rendőrség, központozítás és a dícsővágy által. Az első rabba, a második a szabadságra alkalmatlanná, a harmadik hűvát tette. Mint egyéneket rosszul lehet nevelni, úgy lehet hamis irányt adni a nemzetek életének. Ilyen népnél, melynél az autonómiai kormányformáról sem fogalma, sem gyakorlata nincs, támadhatnak Fournier-féle rendszerek, nem az életet elemezik, hanem elmés theoriatkat szönek, melyeknek egy hiányok van: nem gyakorlatiak. Az embert költ vonni, úgy mint van, és vele így is lehet boldogulni. Az élet itt a földön bajjal jár, a társas élet is, de az bizonyos, hogy annak van legkevésbé hiánya, mely szabadságon alapszik. De csak az a szabadság, mely egész: itt mindent ki lehet számítani, mint a zsarnokságban is mindent, nincs rosszabb annál, midőn a kottó összevegyítettik. Amannak képe Észak-Amerika, Anglia, — ezé Franciaország, Ausztria. Ilyen nemzet hasonló azon fogolyhoz, kinek engedelme van kijárni, dolgozni, mozogni, de jeltil lábán és kezén egy-egy darab lánc csüng, mi minduntalan gátolja mozgatait.

A milyen tömegben a nemzet, olyanok egyenként az emberek. Tudatlan mi a külföldet illeti, idegen szokásokat megvető, saját szokásaiban egyhangú s pedant mint nyelvében, magáról sokat tesz fel, másról semmit, — ki két nyelvet beszél, neki az sok, ki három, alig hiszi, ki négyet, alig fog-

hatja meg. Ha mi jót s szépet lát, mi külföldi, elesdálkodik, hogy olyasmi Franciaországon kívül is van. Egy igen művelt kiasszony, ki magára vigyázni is tudott, este nálunk levén, s ezüst theakészületünk látván, midőn hallá, hogy bécsejmit: „mit, kérdé, híd Bécében is csinálnak ily szépet?“ Ekkor mi nézünk rá talán csodálkozva, mire ő elpirult, de ép e pirulás volt jele, hogy kérdése lelkeből jött. Talleyrand azt mondá: a nyelv arra való, hallgatni vele. A francziának nyelve arra való, az ellenkezőt mondani. Alig érez valamit, s mindig superlatívval s nagy szavakkal él, mi a németnek hübsch, neki magnifique, divine, suplime. Beszéde egy csöpfungonal, mely hamis arannyal van betekerve. Betanul szavakat, melyek szépen hangzanak, de semmit nem jelentenek. Ő náluk ez üres forma, hozzá szoktak, de az idegen a szavakat valódi értelemben veszi, s csak későn ábrándul ki.

Beszél sokat, de keveset érez. Kérdőzőködi oly melegen látszó részvételt, s választad már nem hallja, másutt vagy magán jár esze. Azonban kíváncsi, mint Atheneae polgárai azok voltak, kérdez utalan, ki vagy? Eleinte feleltem ki vagyok, s mi vagyok, de mindig megbántam. Számítottam ne feleljen nekik, hideg kebelre talál nálok. És hogy erőzve veled, miután hazadról s dolgaírói semmit sem tud? Ez az oka, hogy már 1850-ben a republika alatt sem kerestem ismeretségeket, azóta még kevésbbé. Annnyal inkább nem, mivel a republikánus még hübb, hidegebb, tudatlanabb. Természetes, nem igazi republikánus, véli magát annak, ez egy mód szerepelni, kitínni, de tele van mindazon előítéletekkel, miket imád a legitimista. A státusfőre nézve különböznek, a rendszerben nem. Szóval a francia nyájas, de nem szíves, szavaiban nemes, tetteiben nem, udvari a kifejezésekben, a lényegben nyers, egy-egy színes tulipán illat nélkül, egy csinált virág, egy vasalap, melyet a szín-lyágnak mutat; mindent ígér, de semmit sem teljes, első napokban elbájol édes modora, harmadnapra undorodol tőle, nagylelkűt játszik, pedig önző; egy nagy gyermek, bölcsőjétől kezdve haláláig katonásdi játszik, uniformisban jár már a pensióban, mindenütt kitüntetésre vár, az iskolában díjt óhaj, az életben becsületrendet, öntudata neki nem elég.

Ilyen a francia nép, — legalább a párisi ilyen; nem ismerem a vidéket eléggé, de azt hiszem az jobb, mert a francia fajban sok szellem és józan ész van, s ez a vidéken még romlatlan.

Ányos Pál egyik költeményéről.

A „Hazánk s a külföld“ 19-és 20-dik számában régi jó költőnknek Ányos Pálnak egy „Kalapos király“ ezimű bevégzetlenül hagyott s mostanig kiadatlan költeménye van közölve. Meltányoljuk az utódo megemlékező kegyeletét már csak azért is, mivel egyéi korán elhunyt kitünő költő tehetségnek még ma is jórészen ismeretlen maradványait napvilágra bontják a családi levéltár penészes kötegeiből, a mit nálunk nagyon ritkán tapasztalhatunk; de e méltánylat nem zárja ki, sőt épen megköveteli, hogy a hozzácsatolt történelmi átnézet valótlanságait — habár kissé későn is — a maguk valódi értékére leszállítsuk s egyszerűsmin a költemény keletkezése idejét, a mennyire csak lehetséges, megállapítsuk.

A bevezető cikk végén Mihály Tivadar ur szóról szóra ezt írja: „Ki tudná megmondani, miért maradt töredék e költemény? Talán midőn a költő írta, II. József épen halálos ágyán feküdt s a szelid lelki pap félbenhagyta vádjait, térdre borult s imádkozott a haldoklóért...“

Hogy mennyire hibás e föltevés és a történeti igazság mennyire ignorálva van ez állításban, bizonyítják in ezen megczáfóhatatlan adatok: Mária Terézia meghalt 1780. novemb. 29-én, következőleg II. József uralkodása Magyarországon ez idő óta kezdődik; II. József meghalt 1790. febr. 20-án, Ányos Pál pedig 1784. szept. 5-én, és így Ányost 5 és 1/2 évvel élte tul József. Természetes ennélfogva, hogy a haldokló király feletti fájdalom nem dobathatta el a szelid lelki pappal a tollat s Ányos nem imádkozhatott a haldoklóért!

Egy kis kombinatív megállapíthatjuk töredékben maradásának okát is. Ányos 1777-től 1781-ig Budán volt, a hol irodalmi, befolyásos megyei, sőt államszolgálatban levő emberekkel is gyakran érintkezhetett, s ekkor „hazája szabadságért reszkelt“ nemes szíve s nemzetéhez viseltetett forró szerelme“ könnyen kitérhetett ily mély érzelműl szózatban; a felsőban 1781. novemberében Nyitra megyébe, a felsőlefeletti zárdába küldetett, mely — Bacányi szerint — „sűrű, setét

erdők, és magas bércezes hegyek között fekszik“ s mély csendesség uralkodik egész környékén. „Nagyon valószínű, hogy e magányban az ekkor már különben is komor kedélyű, beteges ember — életutját teljesen eltévesztve látván s elzárva levén a társaságtól — folytatta ugyan még egy darabig versét, mig kidörögthette magát az „eretnek-pártoló“ József ellen, de aztán felhagyott azzal, szeme előtt lebeghetvén még az is, hogy kiadása nem lesz lehetséges, s ezt annál inkább felvehette, mert látta azt, hogy József maga eltűri ugyan a személye ellen intézett gúnyiratokat, de hivatalnokai, eszközei meglehetősen szigorral bínnak el a hazafiasabb vérlüktetést mutató művekkel. Csonkán maradtott tehát a helyváltoztatás és az eredménytelen munka tudata miatt. Eredménytelenség érzetével dolgozni nagyon nehéz.

Ennyit Mihály T. ur egyik kérdésére. A másika is meg tudunk felelni, mely így van feltevé: „Ki tudná megmondani, miért maradt ismeretlen? Talán Ányos magáéval tette ezen elvet: De mortuis nihil nisi bonum, s nem akarta a sirban porladóznak álmát zavarni...“ E „talán“-ra már főlebb reflektálunk, de úgy hiszem, nem csodálunk, ha ösmeretlenül maradásának egyik okát abban találjuk, hogy Bacányi — a ki Ányos halála után 14 évvel 1798-ban kiadta munkáit — nem kaphatta kezé közé e költeményt; a másikat pedig az akkori sajtó-viszonyokban.

Nézzük meg csak közelről e tárgyat. Bacányi kiadói előbeszédében ezt mondja: „Tudtam vala, hogy Ányos írásai megvannak valahol, valószínű, de noha eleget fáradoztam felkeresésében, több esztendő elfolytak mégis, a mig nyomokba akadhattam, a minthogy valójában még e mai napig sem vehettem azokat mind kezemhez.“ Másik lapon pedig így szól: „Azon költemények, amelyek ezen nyomtatott kötetben nem találhatnák, vagy nincsenek kezemnél, vagy pedig nem nyomtatni valók. Ha idővel előkerülnek és nyomtatásra alkalmasok lesznek, akkor... második kötet gyanánt ki fognak adattathatni.“ Bizonyos immár ez idézetekből, hogy e költemény vagy azért maradt ismeretlen, mert a kiadóhoz nem jutott el, vagy a cenzúra vetett akadályt megjelenhetése elé, a mit a protestánsok és óhitűek iránti ingerült hangja kellőleg igazolja is; de még ez okokon kívül az is megtörténhetett, hogy Bacányi — ki megrovásra méltó önkényűen járt el a kiadás körül — mint csonkát félreélte. Azonban bármelyik is a valódi ok: az semmiesetre sem lehet, a mit Mihály T. ur emleget.

Hogy pedig maga Ányos nem boesátotta világ elé, ezt onnét magyarázhatjuk ki, hogy ő korábban elhalt, semhogy kiadhatta volna — bár szándékolta — költeményeit, s így történt aztán, hogy egy pár alkalmi versen és szent éneken kívül életében semmi sem jelent meg tőle.

Ennyit akartunk Ányos említett költeménye közrebocsátása alkalmával helyreigazításul megjegyezni. Most még csak azon obajst ismétlünk, a mit 1855-ben Toldynál az 1867-ben egy, az Ányosokat közelről érdeklő, vidéki hírlapban olvastunk, hogy „vajha Ányos művei teljes kiadásban minél előbb új életre ébresztetnénk!“ Ez obaj beváltatása kizárólag a most élő Ányosoktól függ; szerietük is hinni, hogy legalább családúk dícsőségéért megtesznek annyit, hogy avatott ember által közrebocsátattják előlüknek nagyon hűzagosan ösmert műveit. Ugy legyen! T.

Utazás a holdba.

(Folytatás.)

IX. Legyünk utitársak!

Ezzel elváltak. De a véres szándoku párbaj kimenetele sokkal békésebb lön, mint magok a felek előre gondolhattak volna. Bármennyire titkolta Barbicane szándokát, a mindent kikutató Mastonnak tudomására esott az. Ertesitette Ardan is. Megindultak az erdő felé, az embervadászat megakadályozására, nem is gondolva arra, hogy mig az egymást halálra kereső ellenfeleket keresik, a golyó öket találhatta. Az erdőben azonban csendesség volt. A két ellenfél egy darabig járt föl s alá, felvont puskával, de elkerülte egymást s végre mindkettő megunt a dolgot. Barbicane hideg vérral heveredett a föbe s ott válich észlő nagy számításokba bonyolódott; Nicholl kapitányt pedig abban találták, a mint egy óriási pók hálójába bonyolult s abban vergődő kis kolibrinek a segítségére ment s azt kiszabadítani buzgólkodott. Ily nagylelkű és életmegvető két

ellenséget kár lett volna, hogy egyik a másikat, mint egy vadállatot, lepukázza. Ardan össze hozta őket, s a két tudóst, kiknek ellenségeskedését ugyis csak tudományos versenyzés szülte, kibékítette egy közös eszmében. Mindketten, így szolt hozzájuk, halálra szántatok magokat. Bolondság! Úljatok be velem mindketten a holdba röplő lövegbe, s együtt éljétek, vagy haljátok. Ez elég bizonyosság lesz minden veszélyt nevető férfias bátorságotokról; s mi a párbaj czélja más, mint ezt bebizonyítani?

Az indítvány tetszett. A két ellenség egymással tökéletesen kibékülve fogott kezét. Három utitárs együtt volt menendő a holdba. Maston T. magán kívül volt Ardan remek ötlete fölött, esengve kérte, vegyék be őt is negyediknek. De megmagyarázták neki, hogy a hely s benne a levegő szűk és egy negyediknek jelenléte igen is érzékenyen megtámadná az élelemszerek készletét s nehezen a vállalat egész kimenetelét. Mély sohajjal adott nekik igazat.

Azonban térjünk vissza a kísérlet előmunkálataira; a löveg elkészítésén van a sor.

Olvasóink nem felejték el, hogy Ardan Mihály táviratában a gömb helyett kuprugó henger alakú löveget kívánt. Helyesen. A gömb folytonos forgásával tengelye körül, halálra lett volna a benne ülőre; míg a hosszú s elől hegyes alak, oly egyenesen és egyenlően menendőt, mint a hajó,

részletenként volt a lövegből kibocsátandó, mikor a kerek deszka rendre-rendre fenékre száll, s minden rendben van. Így az első lökést a mozgékony vízelem fogván föl, az utasok nem fogják oly veszélyesen érezni, mintha szilárd alapon ülének.

A löveg belsejébe egy, a kup teteje mellett alkalmazott kis ajtón s ahoz támasztott vas-létrácskán, lehetett be- és lejárni. Falaihoz kézi szekrények voltak támasztva, salottak kényelmes divánok köröskörül. Mennyire lehet benne kényelmesen élni, Maston ur követelte magának, hogy megpróbálhassa. Egy hétre bezárta magát s mondhatjuk, hogy vidáman és még meghízva jött ki belőle nyolczad napra.

Most már minden készen volt. A szükséges mennyiségű pyroxylo (lőpamut) is együtt volt, illetőleg külön, kisebb részletekben, légmentesen elzárt csomagokban s gondos őrizet alatt, nehogy az amerikai gondatlanság, mely égő szivarral is kész elcsúszni a bombavető ágyút, idő előtt felgyújtja s irtózatossá veszélyt idézzon elő oly roppant mennyiségű, s oly rendkívüli erejű guanyaggal. A megtöltés maga a legnagyobb veszéllyel járt, s azért rendkívüli elővigyázatot igényelt. Nem is bontották ki egyszerre az egész mennyiséget: mint tudjuk, négyezer fontra ment. Ötszáz fontonként volt az elcsomagolva, s egyenként bontották föl, úgy töltötték be a Columbiádba. Minden tűzszikra gondosan el volt távolítva s meztelen karu

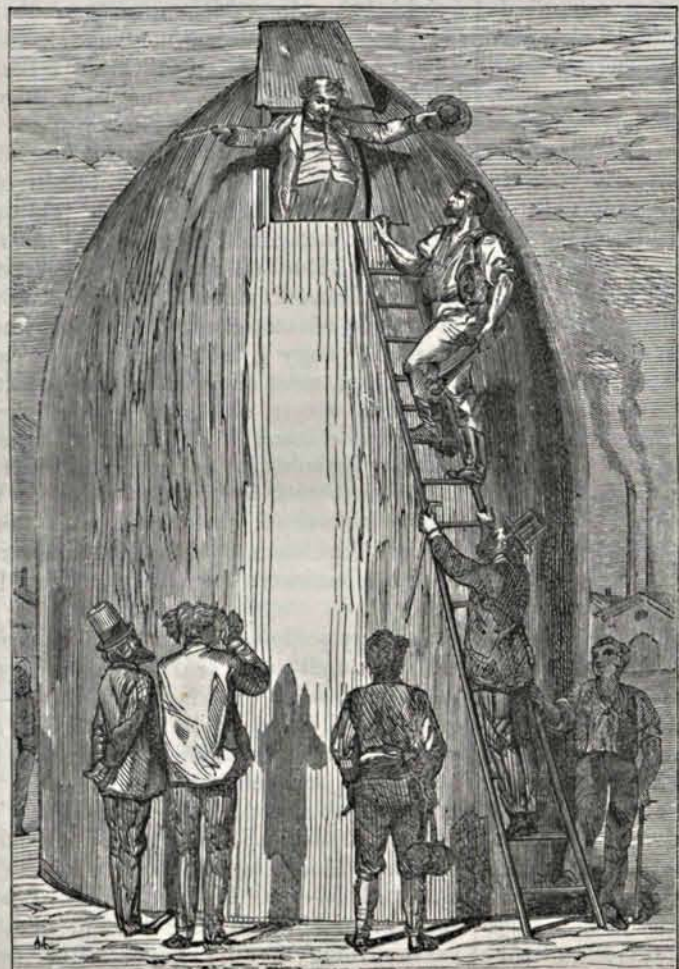
Semmi baj sem történt. Nicholl olvasztó a harmadik fogadást is; s Barbicane ellenzése dacára, ki az újabb egyezkedés által a fogadástokat érvényteleneknek vélte tekinthetni, pontosan kifizette a 3000 dollárt is.

— Ohajtóm, mondá Ardan Mihály, hogy a hátralevő kettőt is vesztse el; akkor legalább nem maradunk le az utból. (Vége köv.)

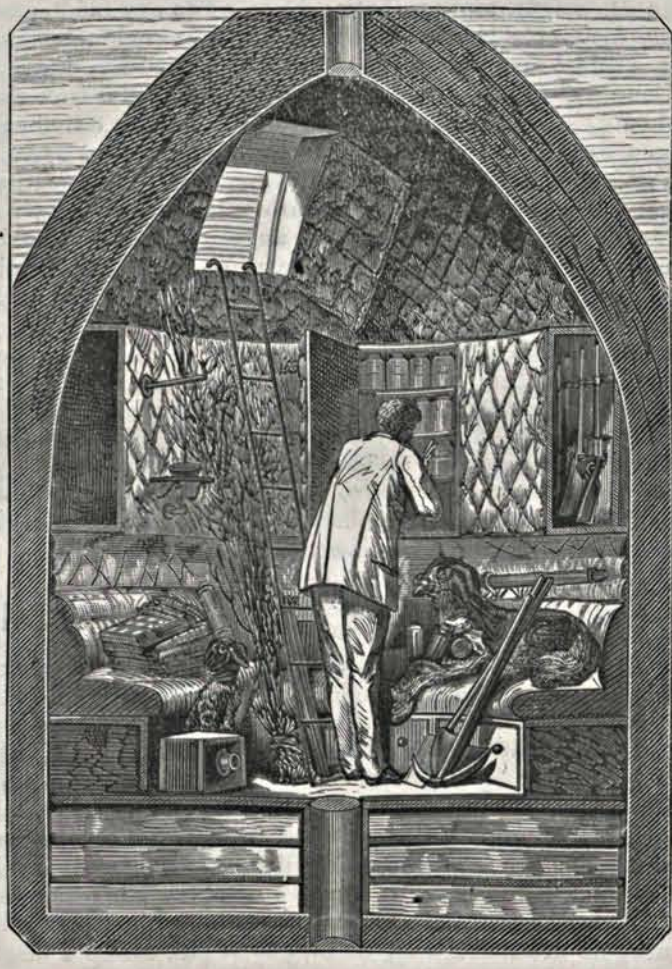
Egyveleg.

© (A társasközi-közlekedés Páris és Londonban.) Párisban minden társasközi egyetlen nagy társaság birtokában van, Londonban pedig e jövedelmező üzletágban több társulat részes. Ez utóbbi városban már 1866-ban 602 omnibusz közlekedett, melyek a nevezett év folytában 44.351.000 járókelőt szállítottak tóra. Párisnak 656 omnibusza volt, melyek 107.212.000 embert szállítottak. Londonban minden társasközi naponként 201, Párisban 447 utas esik. Londonban az évi bevétel 15.377.000 frankra, Párisban, hol a viteldijak olcsóbbak, 20.604.000 frankra ment. A társasközi használatának tekintetében a párisiak tul tettek az angoloknál.

*(Csak angol!) Garnier-Pagès, a francia parlament híres tagja egyik estélyére egy angol és szőke leánya, miss Anny is elment, mindkettőn

Maston meghízva jött ki a lövegből.

A löveg belseje.

vagy a vasuti vonat, előre. Barbicane elnök, egyelőre csak fölülgészettette volt a löveg öntésére kiadott rendelkezéseket; miután azonban Ardan csakugyan megérkezett s az utazási szándék és terv egész komolysággal, sürgetőssé volt a löveg készítéséhez is hozzálátni. Új tervrajzokat küldtek tehát a Breadwill et Co. háznak; s a löveg azokhoz képest november 2-án megöntetvén, azonnal Stones-Hillbe indítottatt, hova 10-kén szerencsésen meg is érkezett.

Meg kell adni, hogy derék egy darab volt; oly metallurgiai remekmű, mely valóban dicsőretekül szolgált az amerikai tudomány és ipar szellemének. Alumíniumból ily tömeg alig volt még egy darabban földolgozva. Kívül fényes, ragyogó a napfényben, belül — mint egy szoba — minden kényelemmel felszerelve, nagysága meglepő, mert szélessége 9, hossza 12 lábnyi volt, a mi ágyú lövegnek csakugyan meglehetősen mérték, — minden tekintetben kielégítő a nagy várakozásokat. A kilövés perczében valórtörtető lökés hatásának (a bennülőkre) ellensúlyozása végett Barbicane elnök készüléket talált fel. A löveg ürjének alja, három láb magaságig vízzel volt megtöltendő, melyen egy kerek deszka, széleivel a löveg belső falához tökéletesen oda illo, — uszandott, min az utasok helyet foglalnak, úgy azonban, hogy a víz, rövid idő, összesen az első percz alatt, de mégis nem egyszerre, hanem

és lábu munkások bántak a töltéssel. Rendszeresen éjjel dolgoztak, hűvössel. A lőpamut szerencsés berakásával Nicholl kapitány harmadik fogadása már igen kétséssé lőn téve. Még csak a löveget kellett rábocsátani. Igaz, hogy ez volt a dolog legveszélyesebb része, a nagy súly nyomásánál fogva. Mielőtt erre mennének, a löveg belsejét rendezték be.

Hév- és légsúlymérők, lát- és távcsövek, holdmappák nagy sokaságával látták el magukat. Pus-kákat is vittek magukkal, valamint port és golyót, három szenvedélyes vadász számára. „Nem tudja az ember,“ mondá Ardan Mihály — „kivel lesz dolga a holdban; ember, állat megtámadhat, az elővigyázat sohasem árt.“ Azonkívül ást, kapát s mindenfélő szükséges szerszámokat, minden égjali s hőmérsékhez szabott ruházatokat, vegytani készü-léket, élelmi szereket stb. nagy bőségben raktak szekrényeikbe. Ardan néhány hasznos állatot is szeretett volna vinni, hogy azok meghonosítását a holdban megkísérte; de a hely szűk volta tiltotta; egy kitünő jelességű kutyát csakugyan beszállítottak, hogy magokkal vigyék.

Most már készen volt a löveg, hogy az ágyú-torokba beszállítsák. Fölvitték Stone-Hill tetejére, az égfélre néző ágyú mellé. Ott óriási emelőgépjárára akaszták, mint építéssel a nagy köveket, vagy más nagy súlyokat szokás, s azzal bocsáták, lassan, vigyázva, rendeltetése helyére.

utitáskával plaiddel karjaikon, a mint épen a kocsiból kiszálltak. A vendégek távozta után angolunk és leánya közelednek a háziurhoz, s az angol papa ekkép szol a vendégszerető Garnier-Pagès-hoz: „Nagyon meg vagyok elégedve, hogy önt láthattam, uram! Midőn tavaly Angolországban volt, követtem önt Londontól Manchesterig, Manchestertől Glasgownt, Glasgownt Dublinig, Dublintól Edinburgig, Edinburgtól...“ „De mi célból, uram?“ „Hogy önt megkérem, miszerint Anny leányomat megcsókolja. Öt már megcsókolta Russel, Disraeli, Napier, Cobden, Kossuth, Garibaldi, Cavour, Changarnier, Beust stb. Anny légy szives homlokodat nyujtani Garnier-Pagès urnak!“ Az öreg demokrata sem tohotott mást, s készült az újmű ajk-áldozatra, mialatt John Bull ur ünnepélyesen tárczájába jegyzé e szavakat: „Ma 1863. május 24-kén Garnier-Pagès megcsókolta Annyt.“ Ezután a csókgyűjtő pár önelégedet büszkeséggel elhagyá a termet. Miss Anny arca — úgy látszik, — valóságos csók-album.

*(Két japáni ifjú) tanul Berlinben állam-költségen. Előbb Párisban voltak, de az ottani felületes és kicsapongó élet nem tetszett nekik. Még 25 ifjú jó Japánból európai föltámaszkodott.

*(Longfellow) világhírű amerikai író közlekedett Párisba érkezvén, nagy kitüntetésekkel fogadtatt. Longfellow 52 éves és 17. nyolvet beszél.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 28-ik számához 1869. jul. 11.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (Ráth Mór kiadásában) közelebből meg-jelent: Páris Amerikában, írta Laboulaye Eduárd, fordította Márkus István, két kötetben. A kitünő tudós és szelleműs francia író e rendkívül érde-kes művét, a magyar fordítás előszava így jellemzi: „E munka a legtisztább humorral duzzadó kedves elbeszélés keretében, amelyben egy párisi francia és európai előtétellel együtt az amerikai társadalom kellő közepére varázsol át, a legelőszob-satrával ostromozza Európa intézményeit, s politikai és társadalmi előtételleit; másrészt pedig oly megragadó képet nyújt Amerika szabad társadal-máról, hogy az a szabadság érdekes levegőjétől visszajelző félénk lelkeket is képes volna megho-dítani.“ Alig ajánlhatnánk olvasóinknak ennél érdekesebb s ép oly mulattató mint tanulságos olvasmányt. Ára a két kötetnek 2 ft. 40 kr.

A nevelő ember, Hugo Victor érdekesítő regényének harmadik kötete is megjelent, Huszár Imre hű és folyékony fordításában. Kik a két első kötetet olvasták, sietni fognak ezt is megze-rezni s alig várhatják a negyedik megjelenését.

*(A magyar hírlapirodalom) következők vá-tozásokon ment keresztül 1869. július elsején. Megszüntek a „Hazánk“, az „Aradi Lapok“ az „Ungvári közlöny“ és a „Debreczeni lapok“, ellenben két új indult meg, egy vidéki lap a „Debreczeni“ s egy pesti, a „Journal du com-merce austro-hongrois“, mely az egész nagy ivnyi alakban, mint a politikai napilapok, hetenként kétszer fog megjelenni s kereskedelmi és üzleti érdekeinket akarja képviselni; három nyelven van szerkesztve: magyar, német és francia nyelven. Hanem magyar része oly rozsz magyarsággal van írva vagy fordítva, hogy alig lehet megérteni.

*(A kath. szabadelvű lap alapítására) kikül-dött bizottmány, miután az „Autonomia“ feltéte-nül rendelkezésre bocsátottat, ennek alapján egy „Szabad egyház“ című kath. napilap kiadását határozta el, mely július 15-én jelen meg előszór. E lapot küldik meg az „Auton.“ előfizetőinek. Az új lapnak két szerkesztője lesz: Prileszky Tódé országgy. képviselő, és dr. Hatala Péter egyetemi tanár. Szellemi vezetők és ellenőrök Horváth Mihály püspök, Hoffmann Pál, Kovács Lajos, Pri-leszky és Sztágyi Virgil. A lap fő czélja: kath. autonomia a magyar püspöki kar 1848-diki nyi-latkozatának alapján, — jelszava szabadelvű ha-ladás, társadalmi fejlődés, szellemi s erkölcsi eme-lkedés. Ára egész évre 20 ft. A szegényebb sorsu papok kedvezményben részesülnek.

*(A „Szegedi Híradó“) szerkesztésétől Sza-bados János visszalépett. Hat és fél éven át vezette azt, s a vidék egyik legelterjedtebb lapjává tette. A lap szerkesztését az eddigi főmunkatárs, Nagy Sándor vette át.

*(Megjelent: „A magyar mérnökegyetel köz-lönye“) III. kötetének 3-dik füzeté, szerkesztve Ambrozovics Béla által. Tartalma: „A folyóvizek sebességének kiszámítására felállított nevezetes képletet,“ Tschet Ignácztól. „Szabó Imre szög-mérője.“ „Franciaország közlekedési eszközei“, Hieronymi Károlytól. Szakirodalmi szemle. Az egyetel tárgyalási. Vegyesek.

— (Bakulteteti szerkesztőségünkhez:.) „Kü-lönléle alkalmazni irt versek, melyeket a jó gyer-mekek számára készített „Flóris bácsi.“ (Flóris Benő tatali ref. tanító). Megjelent Komáromban Szigler testvérek kiadásában. Ára 16 kr.

*(Hazai festészetünk) érdekében örvendetes tudomást veszünk azon szándékról, melyet Eötvös József b. akar általt megvalósítani, hogy éven-ként három pályadíjat tűz ki nagyobb históriai festményekre, melyekre csak hazai művész ve-sezhet. Az illető szakbizottság már ki is tűzte a tárgyakat, de igen helyesen odanyilatkozott, hogy mást tárgy festményeknek is engedtessek meg a pályázat, a mennyiben azok művészi értékkel bir-nak. S valóban nem is tekinthető helyesnek a szellem ilyenné megkötése. A pályaművek vázla-tokban küldendők be s egy bíráló bizottság ítél fölüttük. Az első kap 100 darab, a másik két leg-jobb 60—80 db aranyat.

*(A nemzeti színházban) újévtől jun. 28-ig 104 drámai előadás volt. E félév alatt a dráma-bíráló bizottság csak két kisebb vigjátékot fogad-tott el: „A miniszterelnök báija“ című 1 felv. és

„A kétkedő“ című 2 felvonásos vigjátékot. Az első elő is adták, s ez volt az egyetlen eredeti kis újdonás. Újdonság összesen 11 volt, s ebből három klassikai (Shakespearetól és Molière-től) és 5 darab egy felvonásos. Az egész drámai játékreud állt ezeken kívül 53 darabból, melyek közül 22 eredeti volt. Shakespeare 11, Molière pedig 7 estét töltött be. A jövő idejére következő új, vagy újonnan betanulandó darabok vannak kitéve: „III. Richárd“, „A tévedések vigjátéka“, „A ve-leneczei kalmár“, „Julius Caesar“, mind a négy az új shakespearei fordítás szerint; Moretto „Donna Diannája“ Györfy F. fordítása szerint; „A két-kedő“, ered. vigj. Berceztől; „Kedv és hivatás“, Szilgietti pár év előtti pályadíjas vigjátéka átdol-gozással; „Forestier Pál“, „Giboyer fia“, „Egy szegény nő története“, „Seraphine“, „Pénz és be-csület“ francia színművek; Goethe „Egmont“-ját is Szilgietti már fordítja, s előadják Scribe „Yolva“ című melodrááját is.

Közüntézetek, egyletek.

*(Magyar tud. akadémia.) Az akadémia összes osztályai, egy az igaz. tanács f. hó 5-én b. Eötvös József elnökölte alatt vegyes ülést tartot-tak. Az ülés kezdetén elnök tudatta, hogy ő felsége az új alapszabályokat szentesítette, mire azok fel is olvastattak. Elnök indítványára, ezután ugyan-azon bizottság, mely az alapszabályokat készítette, megbízott az osztályok és az igaz. tanács szá-mára külön-külön új házszabályok kidolgozásá-val. B. Eötvös felszólítja továbbá a gyűlékezett, hogy az elnökeg új választására nézve intézked-jék, minthogy a régi házszabályok értelmében az elnökeg 3 évre választott, ezen tisztségi idő pedig már márcziusban letelt. Csengery Antal indít-ványára az elnökök a legközelebbi évi nagygyű-lésig felkötötték tisztjeik viselésére. — Ezek után Rónay Jácint jelenté, hogy a Vitéz-féle jutalomra „a bor és must vizsgálására“ négy pályamunka érkezett. A munkák a természettudományi osztály-nak adtak át bírálatra. — Lónyay Menyhért másodelnök az ülés végén jelenté, hogy hg. Czár-toryski László általa 1000 forintot küld az akade-miának a végből, hogy pályadíjt hirdessen e kér-désre: „Fejtsenek ki azon érinkeztési pontok, me-lyek legérgebb idők óta Magyar- és Lengyelország közt léteztek.“ E nagylökű adomány köszönettel fogadtatt, a történelmi osztály pedig utasított, hogy határozza meg mielőbb a pályázat feltételeit.

*(A londoni magyar munkás-egylet.) Ezen név alatt Anglia fővárosában élő hazánkiai közt egyetel alakult, melynek főczélja számukra társa-dalmi pontul szolgálai. Jóllehet az oda elvergő-dött magyarok száma nagyon összeolvadt, mióta politikai menekültjeinknek a hazatérhetés lehetővé lett, mégis meglehetősen számmal élnek ottan ma-gyarok az ipar, üzlet, tanulmány és művészeti pályán, kik közül eddig is már 73-an csatlakoztak az egylethez. Könyvtelbi adományok az egyetel szá-mára Lápóssy és Lobmayer iródájában küldendők, Pesten, 3 korona-utca 26. sz.

*(S.-A. Ujhelyen) 40 szakférfi „Zempléni orvos-gyógyszerész egylet“-et alakított, melynek czélja: az orvosi és rokon tudományokat művelni, a testületi szellemet ébreszteni, a közegészségügyi intézkedéseket figyelemmel kísérni s ezekre hatást gyakorolni, és oda hatni, hogy a hasonló egy-letek ogymással folytonos érintkezésben legyenek.

*(Hevesen takarékpénztár) van alakulóban. Ezer darab 100 forintos részvény bocsátattott ki, s eddig 900 már alá van írva. A részvényesek közt számos földmívelő van, különösen Tisza-Nánáról és Hevesről. Örvendetes jelenség!

Egyház és iskola.

*(A közoktatási miniszter) az általa tervezett, s már t e is érkezett népiszkolai tankönyvek bírála-tára Környei János, Imre Lőrincz tanfelügyelőket; Bárány Ignác pesti, Kiss József s-pataki képezdei igazgatókat; Dömötör János, Emericz Géza, Péterfy Sándor, Lederer Ábrahám tanárokat, s az éneklési tankönyvekre nézve Engeszer Mátás és Zimay László szakférfiakat bízza meg. A bizottság a szép számmal beérkezett munkák bírlatát a napokban már meg is kezdte.

*(B. Eötvös József közoktatási miniszter) a négy éves tanfolyamot végzett joghallgatókat köte-

lező államvizgálatra az eddigi tantárgyakhoz jövő okt. 1-től kezdve a magyar közjogot is felveendő-nek rendelte.

*(Haynald Lajos kalocsai érsek) legközelebb a következő czélokra járult adományával: 1. A korláthi fők-közseg templomának fölépítésére 40 frttal o. é. 2. Az Ugocsa-megyében fekvő nagyzező-lői iskola építésére 25 frttal. 3. A tiszafüredi iskola építésére 25 frttal. 4. A nagybányai Hunyadi-féle torony helyreállítására 25 frttal. 5. A m.-szigeti nőnövdelei helyiség megújítására 30 frttal. 6. Az Abaújmegyében fekvő szántói plebánia és iskola helyreállítására 30 frttal. 7. A nemes-orosi reform. egyházi épületek helyreállítására 25 frttal. 8. A kis-illyei harangra 25 frttal. 9. Alsókapnik templomban fölláttatandó oltárra 40 frttal, összesen 290 ft.

*(A selmeczi bányá- és erdőakadémia tan-nyelve) sokszor képezte már a vita tárgyát; most a jövő évi tanfolyamra közzétett értesítésből ki-omlútt, hogy: az előadások magyar nyelven tar-tatnak minden tárgyban, a bányászati kivételével, hol ideiglenesen, vagyis az 1869—70-ki tanév mindkét, s az 1870—71 tanév egyik felében még német nyelven történik az előadás.

*(A Kolozs-Monostoron) Erdélyben f. é. őszön megnyitandó gazdasági tanintézetnél rendszere-sített egy igazgató, egy intézeti gazdaságkezelő, két tanári és egy kertési állomás, az óvári m. k. felsőbb gazdasági tanintézetnél üresedésbe jövő tanári és négy tanárségédi állomás lévén f. é. okt. 1-től betöltendő, ezekre a földmívelés, ipar és keresk. m. k. miniszterium által pályázat hirdette-tik. Az előadandó tantárgyak és egyéb részletes föltételek a Budapesti Közlöny hivatalos rovatában vannak közzétéve. Szabályszerűen felszerelt folya-modványok a fennevezett miniszteriumhoz f. é. aug. 15-ig benyújtandók.

*(A somogyi megyei csurgói ref. egyházkö-zség) iskola-épületét és telkeit átadta az ott fel-lítandó képezdei minta-iskolának. Így tehát nem sokára életbelép elsoje az ilyennéi intézeteknek, melyekhez méltán köthetjük az iskolaügy és a népnevelés üdvös átalakulásának reményét. A de-rék Csurgó megérdemi, hogy első birjon ily nagy intézettel, miután horderejét a felvilágosultság szellemével fel tudta fogni és sietett az ügynek áldozatokat hozni. Elismerés illeti a belső somo-gyi ref. egyházmegyét is a képezdei felállítására tett áldozatait; adott 6 holdat kertre, 3 holdat és 400 □ ölet épületekre, 10.000 frt után kama-tokat és ideiglenesen tantermeket.

*(A k.-kun-halasi hely. hitv. iráscumban) a nyilvános vizsgák jul. 22—24. az irásbeli érettségi vizsga jul. 26, 27-én, a szóbeli érettségi jul. 31-én fognak megtartatni. — Az igazgatóság.

Közlekedés.

*(A zugligeti Fácántól) gőzsióklót akarnak a disznófőhöz építeni, az ugynevezett Wrányi te-lekről. A megnyitást jövő nyárra tervezik.

*(Hajóhid.) A sáros-fürdő alatt hajóhid fog-veretni katonai gyakorlat szempontjából. A terv már készen van.

*(Vasuti előmunkálatok.) A közlekedési mi-niszterium Pongrácz-testvéreknek engedélyt adott egy Új-Szönytől Dorogon és Esztergamon át Budá-ra, és egy Komáromból Zsolnára vezetőndó vasut-vonal előmunkálataira.

Balesetek, elemi csapások.

— (Tüzvész.) Borkúton Máramaros-megyében — mint nekünk írják — jun. 26-a éjjelen Sztai nevű helyen a havas alatt tűz ütött ki, mely hihe-tőleg vigyázatlanságból keletkezett. Nemcsak a ház lett a pusztító elem marékja, hanem a tulaj-donos, ennek neje, egy kis gyermek s a házi szolga is, kiknek csak csontvázaira akadtak az úszkók kö-zött. Benn égett még egy ló is, úgy hogy a szeren-csétlennek nem mesze lakó testvére családot minden értékét elpusztulva talált. Ez eset alkalmá-ból felhívja tudósítónk a hatóság figyelmét a havas lakok czelszerűen építésére.

*(Hadházár.) Jul. 7-ről táviratozzák a P.N.-nak: A Hajdu-kerület szomszédságában lévő szabo-lcsmegegyei Lugos község határában sáskák pusztítják a tavaszi vetéseket; száznra kelendőben vannak: de az előintézkedések a netaláni csapás

Hirdetmény.

Kész főző ruhák legutányosabb áron kaphatók és megrendelhetők
Bajusz József
 „hozád”-has ezimzett férfi szabónál, hatvani-utca, postával szemben a barátság épületében. 549 (5-10)

Árverési hirdetmény.

Folyó évi július hó 15-én délelőtti 9 órakor alólt tisztesség iródjában megtartandó harmadik árverésen Zemplénmegye Kis-Tokaj helységében „Molnár lak” elnevezés alatt ismert kőből és vályogból szilárdan épült, zsindegy tetőzetű, két tágas szobát, egy konyhát és négy márházra való istállót tartalmazó tőkéletesen lakható karban lévő ház, 1426 négyzetű ölyni legjobb minőségű beltelkekkel, örök áron fog eladatni. — 10% bántépénzzel ellátott bélélyegyes írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéseig szinte elfogadhatók. Az adás-vevési feltételek a tisztai irodában megtekinthetők. 562 (3-3)

Kelt Tokajban, 1869. jún. hó 28.

M.k. uradalmi tisztartóság.

WALSER FERENCZ

harangöntő,

nagy kereszt-utca 3-ik szám alatt

PESTEN.

ajánlja magát a t. cz. közönség és érdemes közszékné tetszés szerinti nagysága s tiszta egész összhangzatu

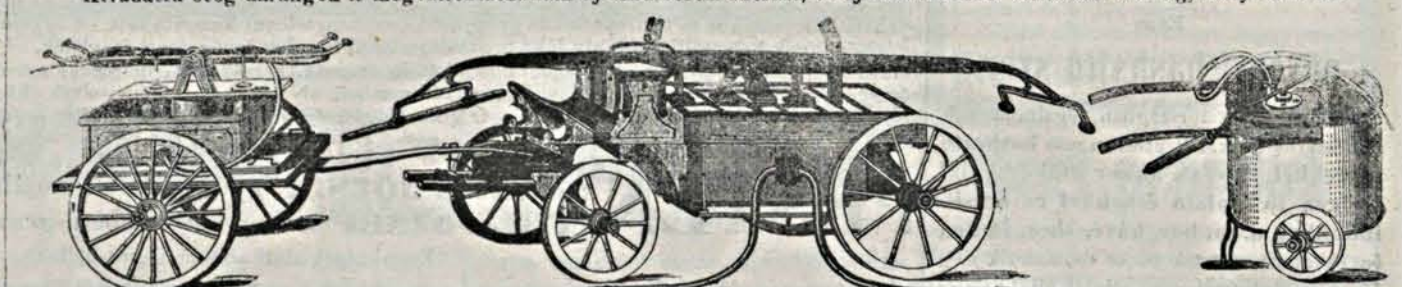
HARANGOK,

valamint a legújabb szerkesztű

tüzi-fecskendők készítésére.

Az en találmányom módja szerint megújított és a magas kormány által szabadalmazott öntött-vas kalappal ellátott harangok a legnagyobb előnyt nyújtják, mert koronájuk, azaz kalapjuk fordítható és így a harang nyelvének felületét megváltoztatva a harang megrepedése lehetetlen s legnagyobb tartóssága biztosítottatik, azonkívül az újonnan szerkesztett és szabadalmazott surlódásment perely által, mely igen könnyen fordul, a harangozás is igen kevés erő igényel; továbbá a torony szilárdságát sem rongálja, mert könnyű forgása által a haranglábát legkevésbé sem ingatja meg. Az ily módon felszerelt harangot tökéletesen kilóditani lehet, mely által a hang is egészen kitűnik, s így teljes hangját és erejét éri el; minden zavart hang és az oly tiszta kongs pedig, mely tökéletesen ki nem löditható harangoknál előfordulni szokott, teljesen elmarad. 483 (6-12)

MELLBAJOK.

Vauquelin, párisi gyógyszer- és vegyész Rue de Cléry, 31. sz. Páris.

balzsamos szörpje és cukorkái.

(Sirop et Pastilles balsamiques de Mou de veau.)

E gyógyszereket régóta ismerik, dícsérik s Páris legelső orvosai ajánlják és rendelik a mellbetegségek és gösippuladások gyógyításánál, minők a nátha, hurutár (grippe), számarhurut, rekedtség, makacs köhögés, hangtalanság stb. Ára egy üveg mellszörpnek 1 ft. 30 kr. Cukorkák nagyobb doboz 80 kr., kisebb 40 kr. 512 (5-6)

Pesten a magyarországi főraktárban **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tárában, király-utca 7. sz.

5 font jóféle s tisztalésű

kávé csak 2 ft. 80 kr.

5 font

Portorico-kávé . . . 3 ft. 40 kr. Plant-Clylon-kávé . . . 4 ft. 20 kr.
 Arany-Java-kávé . . . 3 „ 80 „ Cuba-kávé egész finom 4 „ 40 „
 Laguayra-kávé . . . 4 „ „ Gyöngy-kávé egész fin. 4 „ 50 „

továbbá:

Czukor, brazilai-rhum, egy pint 1 ft., legfinomabb jamaikai-rhum, Pecco-virág- és Souchoing-thea, sardínák, mustár és sajt-félék a legutányosb áron kaphatók Pesten.

Bauhofer és Jarmay-nal,

a két szecsen- és Landon-utca szögletén, 11-dik szám alatt

Ajánlják továbbá az igen tisztelt hölgyek és iparosok szíves figyelmébe az ugyan ottan újonnan nyitott

mindenféle amerikai varrógépek-raktárakat

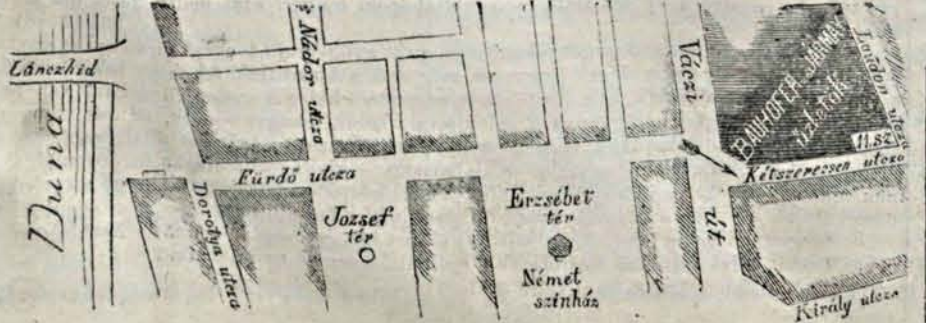

azon biztosítással, miszerint csak világhírű és elismert kitűnő gyártmányú varrógépek tartanak, melyek számos s a legújabb segédesszűkkel ellátva, tökéletes kezeskedés mellett különösen hatékonyan szolgálnak.

A használati utasítás ábrázatokkal oly világos és kimerített, hogy a gépkezelés módját minden személyes oktatás nélkül bárki is tökéletesen magáévá teheti. — Árjegyzék kívánatra megküldetik.

Videki megrendelések a pénzügyes beklédése vagy utánvét mellett a leggyorsabbban eszközöltenek. 561 (1-12)

A t. cz. vidéki közönségnek! Üzletünk könnyebb feltalálása tekintetéből szolgáljon tájékoztató az itt lenyomott tájrajz, mely a lánchídtól veszi kiindulási pontját!

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1869. júl.-decz. folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Számos eredeti képpel illusztrálva, s „Országgyűlési beszédár”-ral és más rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési feltételek:

postai széküldéssel vagy Buda-Pesten házhoz hordatva.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Félévre (július—december) . . . 5 ft.

Csupán a Vasárnapi Ujság: Félévre (július—december) . . . 3 ft.

Csupán a Politikai Ujdonságok: Félévre (július—december) . . . 2 ft. 50 kr.

Nem mulaszthatjuk el, felhívni a t. cz. közönség figyelmét azon körülményre, hogy a lapok terjedelme újabban tetemesen gyarapodott s e mellett a kiadó félénkenint rendkívüli képes mellékletekkel is kedveskedik — ugya „Politikai Ujdonságok”, mint a „Vasárnapi Ujság” előfizetőinek.

Tíz előfizetett példányra gyűjtoínkek egy tisztelet-példánnyal szolgálnak. — A pénzes levelek bérmentes küldése kériük. — A mult félévi czimszelvényekből egy-egy darab szíves beklédést kérjük.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Valódi Pagliano syrup.

Folytonos panaszok, s hamisított syrupok megvizsgálás végett hozzám intézése, — hogy valjon azok folyadékos tartalma az általam készítettékkel azonosok-e, indítatra érem magamat ezenen nyilatkozattal, hogy vevőim vannak Ausztria Magyarországon, kik ugyan általam láttaknak el a valódi syrupot, de hogy nem hamisítottak-e azt maguk is meg — mert az utáztottak olcsóbbak — az ellen vitatkozni nem akarok, s minthogy ismert czégek ellen is fektűznek előttünk panaszok s továbbá hogy syrupom iránt jótalan eladók által a birodalom meg ne ingattassék, nyilatkozatom, s fájdalom! ismert dolog előttem, hogy olasz ágensek, mint Benvenuto E. Steininger egykori titkokaim, neven által megrendeléseket fognak el, s bizományosaikat hamisítottakkal látják el! melyek az én üvegeimmel ugyan hasonlóak, de melyek a testnek s egészszékné feleltet ártalmasak. E tekintetben, s a t. cz. közönség megnyugtására, az általam készített valódi Pagliano syrup egyedül főraktárosát (Giergi István kir. szab. kártya-gyárost egész lelkiismerettel ajánlom s mutatom be, (lakása „Deák Ferencz” utca 6. sz. Pesten.) hol a szenvedő embernek számára üvegeje 1 ft. 40 kr. folyton kapható.

Pagliano Hyeron. tanár Florenzenben.

A nyári idényre, nyári-lakok, kirándulások és utazások számára

a következő alkalmas ezikeket ajánlják

KERTÉSZ és EISERT Pesten,

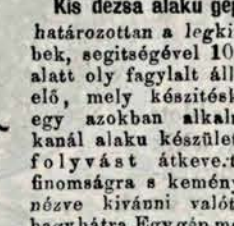
Dorottya-utca 2. sz., a „magyar király” czimti szállodával szemközt.

HÁZTARTÁS CZIKKEI:

Fagylaltkészítő gépek, magánzők részére.

(Désza alaku gép.)

Kis désza alaku gépek, határozottan a legkifináltabbak, segítségével 10 perc alatt oly fagylalt állítható elő, mely készítésekorban egy azokban alkalmazott kanál alaku készlet által folyvást átkeregetvén, finomsága s keménysége nőve kívánni való: nem hagyható. Egy gép, melyben 2 készlet vagy tetszés szerint kevesebbet készíthet, ára 16 ft 50 kr. Nagyobb, 24 készlet használható nemeket gyorsan megszerzünk.

Ételfedők, drótfonadékból, 7-12” 35, 40, 50, 60, 70, 80 kr.

Hűsítő medencék 2 ft 50 krtól 5 ftig.

Kerti gyertyatartók, szőmetesek 1 ftől 2 ftig. Petroleum 1 ft 70 kr.

Sajt- és vaj-tányérok áveg fedővel, 1 ft 60 krtól 5 ftig.

Saláta-készletek poszpángfálból és szaruból 30 krtól 3 ft 50 krig.

Ecet- és olaj-tartók és menagerek 1 ftől 15 ftig.

Pohár-hordók, sodronyból fénymasztók stb. 65 krtól 14 ftig.

Pezsgő-fagyasztó gépek 15 ft.

Habverő gépek 1 ft 50 krtól 2 ft 90 krig.

Angol kézi-lámpások 60 krtól 6 ftig.

Amerikai ris-szalma szoba- és szőnyeg-seprők 1 ft 15 krtól 1 ft 30 krig. Kézi-seprőcsékek 60, 65, 70 kr.

Asztal-fedők, fából és viaszszalomból 30 krtól 4 ft 50 krig.

Virág-kosarak 6 ftől 27 ft 0 krig.

Virág függő kosarak, ablakharalók, 1 ft 50 krtól 6 ftig.

Asztali és uszonna-évekészletek, kávé- és pohártálcák, evő- és kávékanalak.

KNEPPLER MÓR ezüst inggombjai gyári raktára, tucatszaj 70 krtól 1 forintig.

Legyezők. Korekalaku legyezők, különféle kiállításnak, papir-, vászon-, battiszt- és se-lyemből készűve, 12 kr, 30 kr, 1 ft 25 kr, 3 ft 50 kr.

Zsebbeli ászetelő legyezők, 30 krtól 2 ft 50 krig.

Fa-legyezők, változatos kiállításnak, 25 krtól 8 ftig.

Báli „ 1 ftől 30 ftig.

Fa ernyő-legyezők. Egy új, igen díszes neme fából készűl őr ernyőknek, melyek legyező gyanánt is használhatók, különböz kiállításnak, 1 ft 60 krtól 6 ftig.

Nap-ernyők. Kis kézi napernyők, félrehajthatók, belés nélkül 1 ft 80 kr, 2 ft 50 kr, se-lyemből 2 ft 30 krtól 3 ftig, finomabbak, Moire antique- és atlaszból, himzésekkal stb. 3 ft 90 krtól 10 ftig.

Középnagyságu kézi-ernyők, felette dús választékban s a legkényesebb izlésnek is megfelelő kiállításnak 2 ft 70 krtól 15-18 ftig.

Világos nyers selyem nyári ernyők 7 ftig.

En tout-cas, vagyis nagyobb, nap és eső elleni ernyők 3 ft 50 krtól 9 ftig.

Uri napernyők, nagyok, 3 ftől 7 ftig beléve.

Esernyők. Alpaca-szővetből 3 ft 75 kr, 4 ft 50 kr. Taffetas- és selyemből 5 ft 60 kr. 11-12 bordás angol selymernyők 12 ft, angol ruganyernyők 10 ft.

Rugany ernyők és köpenyek. Rugany ernyők, fejjedővel, 10 ft 75 krtól 19 ft 50 krig.

Kocsizó és lovagló köpenyek, ujakkal és fejjedővel 15 ftől 19 ftig.

Igen elegáns drapszin eső-öltönyök 17 ftől 20 ftig.

UTAZÓ- ÉS FÜRDŐSZEREK

dús választékban, melyek felől kívánatra kimerítő

Fa-öndök, olesók, osztály nélkül, 24” 3 ft 80 kr, 36” 6 ft 50 kr.

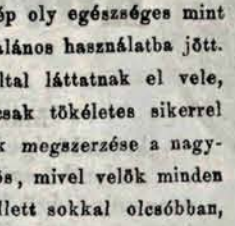
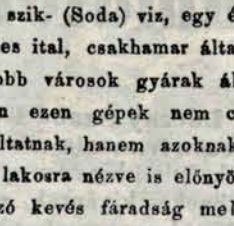
Női fa-öndök, legfinomabbak és finomak, osztályal 26-42” 6 ft 50 krtól 19 ftig.

Női fa-öndök, legfinomabbak, többrendbeli kalapoknak, pipereknek szánt titkos osztályokkal 31 ftől 3 ftig.

Uri fa-öndök, nagyobb utakra igen csészertűek, 10 ft 60 krtól 12 ftig.

Uri-öndök, vízmentes kátrányaszövetből, borjú-, tehén-, disznó- és bagaris-bőrűből 24-30” 5 ft 60 krtól 25 ftig.

Szik- (Soda) víz készítő gépek.

A szik- (Soda) víz, egy ép oly egészséges mint kellemes ital, csakhamar általános használatba jött.

Nagyobb városok gyárak által látátnak el vele, vidéken ezen gépek nem csak tökéletes sikerrel használátnak, hanem azoknak megszerzése a nagyvárosi lakosra nézve is előnyös, mivel velők minden magánző kevése fáradság mellett sokkal olcsóbban, jobb minőségű és mindig friss vizet készíthet.

Legjobb francia készítmény 11 és 15 ft.

Angol pat. kerti fecskendők, bármily vízelőnyvel minden tő-lyábbi előkészületek nélkül használhatván, egyszerű használati módjuk és erős hatásuknál fogva meglepők. Darabja 10 ft 80 krig.

Angol ruhafogószók 1 ft 80 krtól 3 ft 50 krig.

Kávé-szűrők 2 ft 80 kr, 3 ft 20 kr, 3 ft 40 kr.

szőnnel használható vasalók 4 ft.

pénzszelvények, vasból készűltek, osztályal, 6” 4 ft, 9” 4 ft 60 kr, 10” 5 ft 25 kr, 12” 6 ft 50 kr, 14” 8 ft, 16” 12 ft.

asztali csengők, új nyomó-készlettel, 1 ft 85 kr, 4 ft. Kész-észek 65 kr. angol ajtó-csengők 3 ft.

patent dugóhuzók 1 ft 90 kr, közöns. 15 krtól kezdve.

Golyó alaku kávépörkölők 2 ft 80 krtól 8 ft 50 krig.

Extraktos kávé-főző-gépek 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10 ft, esésse feketé- nek 3 ft 60 kr, 4 ft 30 kr, 5, 6, 7 ft, 8 ft 25 kr, 9 ft 50 kr.

Szobai és fürdő hőmérők 60 krtól 2 ftig.

Légfűtő gépek 75 krtól 2 ft 20 krig.

Légfűtő papír 25 kr, perzsiai fűtőpor 20 kr.

Vas esernyő-állványok 3 ft 75 krtól 6 ftig.

Legújabb egér-fogók, kúndék 1 ft 60 krig.

Madár-kalitkák, fűgők és asztalok 1 ft 80 krtól 21 ftig.

Kenyékosarak s egyéb, ebédők, kávéházak stb. berendezéséhez szükséges tárgyak.

Legújabb kényelmes kerti székek 3 ftől 5 ftig.

Séta-botok. Közönségesek, különféle faemekből 25 krtól 80 krig; befont és nád boxer- botok 50 krtól 2 ftig; finomabb neműek, különböz nemes fából, valódi nád- ból, halcsontból, faragványokkal, elefántcsont- és valódi ezüstfo- gókkal stb felette dús választékban 1 ftől 8 ftig.

Dohányzó-botok 2 ft 50 krtól 10 ft 50 krig, gyermekbotok 15 krtól 50 krig.

Befont súlyos vasbotok 2 ft. Angol zsebbotok 1 ft 40 krtól 2 ftig.

Mulattatásul. Legújabb és legjobb szerkesztű „VELOCIPEDEK,” me-lyekről szívesen szolgálunk árjegyzékekkel és használati utasításokkal.

Melodion sipládák harmonium hangokkal, tánc- és egyéb zenedarabokat játszó, gyermekeknek a szabadban igen sok mulatságot szereznek, 4 darabbal 9 ft, 6 dbal 15 ft, 5 dbal és contrabassal 16 ft.

Ruganylabdák és ballonok, minden nagyságnak, szür- kek 10 krtól 1 ft 20 krig, kétszínűek 12 krtól 1 ft 40 krig, festettök 25 krtól 2 ftig. Kirándulásokhoz alkalmas felújtható zsebbeli ballonok 60 krtól 1 ft 40 krig.

Flobert-féle célpisztolyok és puskák, a lö- vésnél nem durranván, szabadban mint szabadban nagyon mulattató gya- korlást nyújtanak a céllovesztetben. Pistolyok 9 ft, 13 ft 50 kr. Pus- kák 19 ftől 25 ftig. Kész töltvényeknek száza 85 kr.

Ezekhez céltáblák vasból, tölthető mocsárral és kúrgó bohóccsal 9 ft 80 kr.

Papir-légahajók, borszeszszel használhatók, 35 krtól 1 ft 60 krig.

Halászó-botok 1 ftől 2 ftig. Kész halászó-hor- gok 12 krtól 50 krig.

Croquet-játékok, gyermekek és nagyok számára 1 ft 30 krtól 15 ftig.

Volans, dob-karikák és botok, lepkefogó hálók, botanizáló szelencék s egyéb a szabadban használható és mulattató játékok dús választékban.

és rajzokkal ellátott árjegyzékekkel szolgálunk.

Taguló kézi-öndök és tászkák, tetszés szerint nagyob- bítottak 15-22” 8 ft 50 krtól 25 ft 50 krig.

Utazó-tászkák, legkülönbözőbb nagyságnak és kiállításnak, 10-24” krtól 25 ft 9 krtól 18 ftig.

Kézi- és fürdő-tászkák, urak és hölgyek számára, 2 ftől 10 forintig.

Vállba függeszthető tászkák urak részére 1 ft 90 krtól 8 forintig.

Berendezett uti-tászkák, 21 ftől 65 ftig.

Uti-toilettek, szekrények és tekeresek, áreszek és tökéletesen berendezve 1 ft 60 krtól 40 ftig.

Borendezett étkező-kosarak és szekrények. Evő-készletek tartalmazó tokok 4 ft 20 krtól 7 ft 75 krig.

Reggeli cipők és papucsek.

Plaid-szittjak gyermekek számára, szinte ilyen na- gyok és vállbaakaszthatók 90 krtól 1 ft 80 krig.

Testhez fekvő aranypéns-övek 3 ft 75 kr.

Kis és nagyobb szerű látszórek 2 ftől kezdve.

Mindezen nagyságu kulcsok 1 ftől 5 ftig.

Zsebbeli fűpoharak, borból 30 kr, ércből 1 ft 20 kr.

Ajtó-csavarok és biztonsági kulcsok.

Angol szivertárok, 25-100 darabnak, vállba akasz- thatók, 3 ft 30 krtól 9 ftig.

Leftauchou revolverek, dús választékban, 10 ftől 60 forintig.

Egy- és kétesvű zsebpisztolyok párja 2 ftől 15 ftig.

Mosdó-szivacsok.

Szivacs-tászkák.

Különmű angol dörzsoló-készűk, kőfők, töröl- kők és lepedők.

Uzso-napkák és fejkötők.

Rugany sző-övek 6 forint 50 krajczártól 7 forint 50 krajczárig.

Fürdő-hőmérők.

LOVAGLÓ- ÉS KOCSIZÓ-ESZKÖZÖK:

Angol disznóőr-nyergyek, urak, hölgyek és fiúk számára 15 ftől kezdve.

Angol kantárok 2 ft 65 krtól 10 ftig, kengyelvas-szittjak 2 ft 60 krtól 3 ft 30 krig.

nyereg- és kötélterhelők 2 ft 40 kr, kötőfékek 2 ft 25 kr, nyeregtakarók, angol temezből és szövetből 3 ftől 5 ftig.

Kengyelvasak 1 ft 50 krtól 2 ft 50 krig párja. Nyerges-zablák 1 ft 75 krtól 3 ft 75 krig. Kocsilózhablák párja 4 ftől 6 ftig. Feszítő zablák 2 ftől 3 ftig. Állkapocza-lánczok 75 kr, negykar. kás zablák 1 ft 70 krtól 2 ft 20 krig.

A jelenlegi oly olcsó postai vitelber lehetőségei téven, a kívánt tárgyakat gyorsan, esékely költség és utánvét mellett elküldhetni, igyekeztünk oda irányul, leveleiből megbizásunkál a beleük megküldésének gyors és pontos eszközése által megérdemeln. Meg nem felelő tárgyak visszaküldhetők.

Láczay Szabó Károly ur kova-malomkö-gyára Sáros-Patakon, melynek készítményei a Londoni világkiállításon jutalom-érmeket nyertek, átment egy részvény-társulat birtokába

Sáros-pataki

kovamalomkö-gyári egylet

ezime alatt:

Már Láczay Szabó Károly ur kezelése alatt évről-évre annyira fokozódott kelendőse ezen francia modorban készített malomköveknek, hogy azok, a kik malomkö-szükségletüket ezen gyárból fedezték, újabb megrendeléseknél mindig ugyanazon minőségű köveket kívántak, a milyenneket már előbb nyertek, mely körülmény azok kitűnő voltáról és hasznavehetőségéről a legkétségtelenebb bizonyítványt nyújtja. A részvény-társaság, mely Láczay Szabó Károly urat a gyár további vezetésével is megbízta, — különösen oda fog törekedni, hogy a legkelendőbb átmérőjű kövekből mindig néhány pár a gyárban készletben legyen, hogy a beérkező megrendelések azonnal teljesíthetessenek.

A kövek kétféle minőségűek, minőlfogva két osztályra osztatnak.

Az I-ső osztályú sáros-pataki kövek keményebb fajuk lévén, nagy előnnyel használtatnak gőz- és műmalmokban fehérőrlésre; már első fellépésüknél a francia kova-malomkövekkel versenye keltek és ezek roppant árat totemesen leszállították, és a mellett, hogy a francia kövekkel egy sorba helyezhetők, sőt ezeket némely tekintetben, különösen tartósságra nézve, felülmulják, ezeknél tetemesen olcsóbbak is.

A II-ik osztályú sáros-pataki kövek különösen a száraz és síma vagy paraszatos őrlésre valók, és mindennemű gőz- és műmalmoknál, vízi, szél és szárazmalmoknál alkalmasak. Ezen különös szépségű rejtő kovafaj egyedül csak a sáros-pataki határban jön elő és az abból készült malomkövek mindennemű gabonafajok őrlésére kitűnők és győzősek. — Főelőnyük pedig, a mi a legnagyobb ritkaság az, hogy rozs őrlésre párjuk nincsen; — végre a szosz és pálinka gyárakban a kukorica őrlésre igen keresettek.

A legkelendőbb malomkövek ára helyben Sáros-Patakon, páranként osztrák értékben.

Átméret:	36"	38"	40"	42"	44"	46"	48"
Ár:	160 ft.	170 ft.	180 ft.	190 ft.	200 ft.	210 ft.	220 ft.
Átméret:	36"	38"	40"	42"	44"	46"	48"
Ár:	120 ft.	130 ft.	140 ft.	150 ft.	160 ft.	170 ft.	180 ft.

A felső kövek rendes magassága 12", az aljkőé 10", ezenfelül minden hüvelyk 2 ft. 70 krral számítatik; alacsonyabbág tekintetbe nem vétetik. A megrendelések minden pár köre 50 forint előpénz beküldése mellett, még pedig néhány héttel előbb, mintsem a kövek szükségeltetnek, történnek, egyuttal pontosan meghatározandó a kö nagysága, a lyuk bősége, valamint az irány, vajjon jobbra vagy balra léssen forgásuk, végre miféle malomra és őrlés nemére szükségeltetik és melyik osztálybeli legyen a kö.

A megrendelések vagy Pesten Gubitz és Roth uraknál, Széchenyi-utca 3-dik szám alatt, vagy Sáros-Patakon „A sáros-pataki kova-malomkö-gyári egylet” ezime alatt levél útján történhetnek. — A kövek csak készpénz fizetés vagy utánvét mellett küldetnek el a kikötött időben. — Post, 1869. márczius havában.

478 (8-18)

Legszebb és legolcsóbb képes folyóirat.

Előfizetési felhívás

TARKA VILÁG

KÉPES REGÉLŐ

szövegben és rajzokban dús változatosságú folyóiratra.

Előfizetési feltételek:

Postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordatva.

Félévre (július—december) 3 ft. — kr.

Egyegyre (július—szeptember) 1 „ 50 „

Folyó évi januártól kezdve teljes számú példányokkal még folyást szolgálhatunk. Előfizetési ár (január—június) 3 ft.

A pénzes levelek bérmentes küldése kértik.

Gyűjtőknek tíz előfizetett példány után tisztelet-példánnyal kedveskedünk.

A „Tarka Világ és Képes Regelő” kiadó-hivatala, (Pest, egyetem-utca 4-dik szám alatt.)

Nincs többé szeplő, naptólélsütés, sárga arczfolt, redő.

A szépséget és ifjúságot csak a világűr

EAU, de LYS de LOHSE

szépsítő lilimotef adhatja vissza.

Ezt a porosz királyi orvosi hatóság megvizsgálta, valamennyi kitűnő orvos és az orvos-egylet, számos nő és férfi egyedül ezt ismerte el hibátlan szépsítő-szernek. — Ára egy nagy üvegnek 2 ft. 50 kr., kisebb 1 ft. 30 kr., postán 10 krral több.

Főraktár Berlin, Jägerstrasse 46, Lohse udvari szállítmányos.

Pesten Török József

gyógyszerész, király-utca 7. szám; továbbá Debreczen: Borsos. Szatmár: Borsos. M.-Berényi: Nárcisz. Eszék: Deszáchy. N.-Varad: Molnár. Temesvár: Pöcher. Kolozsvárt: Wolf. Pozsonyban: Dr. Schneberger. Kesztemén: Katona Zsigmond gyógyszerész uraknál.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

Az igazgatóság.

Az angol eredeti kiadásból már 200 ezer példány kelt el és eddigelé 8 nyelvre van fordítva.

A szerző saját kiadásában megjelent és Pesten az EGGENBERGER-féle könyvkereskedésben, valamint minden más könyvtárban is kapható:

A nemzőképesség és időelőtti csökkenésének okai

valamint oktatások annak

tökéletes visszaállítására.

Mindazoknak ajánlja, kik mértékelen kikapongás, titkos bűnök és ragály követ-kezményeiben szenvednek.

Azonkívül oktatások a házasság céljáról és kötelességeiről, valamint gyógykezelés a közönséges képtelenség és terméketlenség körül.

Irta CURTIS J. L., gyakorló orvos Londonban.

Néhány ábrával.

Ára vászonba kötve 1 ft. Postán bérmentesen küldve 1 ft 10 kr.

Curtis könyvét „A nemzőképesség,” öregnek és fiatalnak kel-lene bírnia. Ez egy kitűnően írt orvosi munka, mely azon szomorú beteg-ségek gyógykezeléséről szól, melyek már annyi számos életboldogságot tet-tek tönkre.

Liebig tanár

hús-kivonata Dél-Amerikából (Fray Bentos).

Liebig-féle hús-kivonat-társaság Londonban.

Nagy megtakarítás háztartások számára.

Erőteljes húslevesek azonnali előállítására.

Készítése s megjobbítása a levesek, mártalék s vékony étkeknek stb.

Erősítő anyag gyengék s betegek számára.

Aranyéremmel kitüntettetett az 1867-iki párisi, 1868-iki havre-i kiállításon.

A hús-kivonat csak akkor valódi, hogya a tégelyek mindegyike báró Liebig tanár és dr. Pettenkofer M. aláírásával ellátva van.

Részletes árak egész Magyarországára nézve tégely száma:

1 angol font 1/4 angol font 1/4 angol font 1/4 angol font
5 ft. 80 kr., 3 ft., 1 ft. 70 kr., 92 kr.
Kapható: minden előkelő kereskedés s gyógyszerárakban. 556 (4-52)
Nagybani raktár, a társaság levelező tagjánál Thallmayer és társánál Pesten.

Pest, julius 18-án 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok illetőleg: Egy négyszor hasábozott petit sor vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos. Wollzeile Nro. 22. és Hansenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígatás után 30 krajczár.

Bancel Désiré.

Az 1869-ik év eseményei nevezetes lapot fognak képezni Franciaország történelmében. Ma már tudjuk, hogy a nemzeti akarat békés nyilvánulása győzelemre jutott, s örvendetes ez nemcsak Franciaországra nézve, hanem általános szempontból is, mert csak akkor mondhatjuk majd el, hogy valóban civilizáltak vagyunk, ha a háborúk és forradalmak kora lejárt. S hogy azon politika, melyhez Franciaország az utóbbi választások által legalább egy lépéssel közeledett, erre vezet: azt bizony remélhetjük.

Az utóbbi általános választások ugyanis Franciaországban oly szellemben ütöttek ki, mely kétségen kívül helyezte, hogy a nemzet megelégtelte a gondnokságot, s elérkezettnek véli az időt arra, hogy a közügyek vezetésére befolyást gyakorolhasson.

Franciaországban, mint tudjuk, az általános szavazatjog uralkodik. E joggal élt közlebről az országnak közel 8 millió polgára, s bár a kormány a nyomás minden eszközeivel élt, középpárti és baloldali jelöltekre szavazott mintegy negyedszáz millió, legalább így hirdették a lapok, s kimutatásai szerint a kormány mégis mintegy 52 szótöbbségre számított a kamarában. — A császár egy rendkívüli ülészakot hívott egybe június 28-ára, az igazolások eszközzése céljából, azonban az igazolási esetek is alkalmat nyújtottak a pártok állásának megítélésére. — A régi többség oszlásnak indult, számos tagja átlépett a közép-párthoz, mely egy 116 aláírással ellátott interpellációt küldött a kormányhoz intézni az iránt, vajjon hajlandó-e az ország akaratát figyelembe venni s gyakorlati érvényre emelni a miniszterfelelősség elvét, valamint a törvényhozó testületnek kezdeményezési jogot engedni? Abban egyeztek ugyanis meg, hogy egyelőre e két kívánság körül összpontosítsák minden erejüket, s szá-

mithattak a 38 baloldali tag támogatására is. A kormány e 154 szavazat ellenében csak 144-el rendelkezett, mert az összes képviselő száma nem több 298-nál. Az 52 szótöbbség nyom nélkül eltűnt!

Mielőtt azonban az említett interpellációra került volna a dolog, a miniszterium jul. 11-én beadta lemondását. A császár a lemondást elfogadta, s a törvényhozó testülethez intézett üzenete nevezetes közeledést tanúsít a középpárt programjához.

Nem hisszük ugyan, hogy a középpárt

előre, mely megnyugtatólag hat reánk is, mint kiknek saját érdekünkben ohajtanunk kell, hogy Franciaországban, legalább a közel jövőben, a dolgok rendje erőszakosan meg ne zavartassék.

Lesz alkalmunk a lefolyt események szereplői közül többeket is bemutatni olvasóinknak. Ma egyik legkitűnőbb baloldali képviselővel kezdjük, kinek megválasztása kiváló fontossággal bírt.

Mint mindenütt, úgy Franciaországban is a fővárosi választások keltettek legtöbb érdeket, s volt még ezek között is fokozat. A mi volt például nálunk a Terézváros, az volt Párisban a 3-dik választó-kerület, hol Olivier, a középpárt egyik vezértagja, kit azonban a kormány is minden befolyással támogatott, s Bancel, a határozottan ellenzéki, állottak egymással szemközt.

Bancel néhány ezer szavattal győzött, de azért Olivier is tagja lett a törvényhozó testületnek egy vidéki kerületből, s mint az események megmutatták, korántsem teljesült be a középpártiak azon jóslata, hogy ha Olivier Párisban elbukik, elbukott a középpárt politikája is.

Napoleon császár azért, mert Párisban a szélső ellenzékiek győztek, nem a reakcióhoz nyult, mint azt neki úgynevezett barátai, de a mi felfogásunk szerint legnagyobb ellenségei tanácsolták, hanem inkább szakított a régi politikával, s eleget tett a nemzet békésen nyilvánuló akaratának. Ha valami, ugy csak az mentheti meg, ha megosztja a nemzettel az uralkodást.

Bancel nem most szerepel először, de azért még sem tett annyit, hogy életirátával hosszasan kellene foglalkoznunk. Drôme megye (département) Valence városában született, hol atyja hírneves orvos volt. Bancel Désiré huszonötödik évét töltötte be, midőn az 1848-iki forradalom kiűztötte. Az

BANCEL DÉSIRÉ.